БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

45-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

№ 98 (11696)
1968 оной апрелиин 25, четверг

сэн 2 мүнгэн

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...КОММУНИЗМЫН ҮНДЭҺЭ ҺУУРИ ...ҺАН СЭСЭН МЭРГЭН УХААТА

...сын түрэһөөр 150 жэлэй ойдо зорюулагдаһан ...гэдэмэл научна сесси Москвада эхилээ

...гай дэргэдэхи марк... ...ын институдай конфе... ...зрэйхеэр гоёон шэмэг... ...ёнын гүн дунда Карл ... портрет, «1818— ... тоонууд харагдана. ...гаал үнэн зүб байһан ...эр хүсэтэй» гэһэн Ле... ...рса үгэнүүд тэрээнтэй ...бшэгдэнхэй харагдана.

...К-гай дэргэдэхи Марк... ...ын институдай, СССР-... ...ай академиин гумани... ...удуудай, КПСС-эй ЦК-... ...партийна дээдэ һур... ...тын наукануудай ака... ...эл научна сесси эндэ ...а нээгдээ. Научна ком... ...һэ һуурииие табигша, ...юун бодолто, дүлэтэмэ ...дэлхэйн пролетариа... ...вождь Карл Марксын ...жэлэй ойдо энэ сесси ...

...К-гай Политбюрогой ...идат, КПСС-эй ЦК-гай ...Н. Демичев, Доллорес ...алис Ажалай Герой, ...ПСС-эй гэшүүн Ф. Н. ...гүүд П. Н. Федосеев, ...в. П. Н. Поспелов, ...Ф. В. Константинов, ...в президиумдэ һуугаа. ...рм. Германиин Демок... ...ублика, Вьетнамай Де... Республика, МНР, ...и, Чехословаки, Югос... ...Алжир, Инди, Итали, ...Ливан, Мали, Мекси... ...а, США, Финлянди, ...Уругвай, Чили, Шве... ...олон Японһоо ерэһэн ...и лэ һуулсаа.

...дэлмэридэ хабаадалса... ...гушанар — Фреде... ...ерт Лонге, Карл Лонге ...гэгшэд ерээ. Тэдэниие сугларагшад халуунаар угтаһан байна.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь П. Н. Демичев сессиие нээхэдээ, эхилэлгын үгэ хэлээ.

Агууехэ хүн, революционер, пролетарска революциие зоригжуулагша, научна коммунизмын үндэһэ һуурииие табиһан сэсэн мэргэн хүн — Карл Маркста гүнзэгы ехэ мэдэрэлтэйгээр, баясхалантайгаар хандадаг байһанаа элирхэйлхын тулада бидэнэр мүнөөдэр сугларaад байнабди гээд тэрэ хэлээ.

Мүнөөнэй байдалда К. Марксын һургаалай ехэ удха шанартай байһан тухай П. Н. Демичев дэлгэрэнгыгээр хэлээ. Маркс хэдэн зуун миллион хүнэй һанал бодолые эзэлээ, тэрэнэй һургаал хүнүүдэй ухаан бодолдо, сэдьхэл зүрхэндэ хадуугдан, манай дэлхэй дээрэ түгэлдэрөөр илан мандажа байна. Ажабайдалые зүбөөр харуулһан Марксын үнэн зүб һургаалһаа ондоо юуншье иимэ ехэ нүлөөтэй байжа шадахагүй гээд тэрэ тэмдэглэһэн байна.

«Марксизм ба XX зуун жэлэй социальна асуудалнууд» гэһэн элидхэл КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Марксизм-ленинизмын институдай директор, академик П. Н. Федосеев сесси дээрэ хэһэн байха юм. СССР-эй Наукануудай академиин вице-президент, академик А. М. Румянцев «К. Маркс, коммунис общество байгуулха зарим асуудалнууд» гэһэн элидхэл хээ.

Удаань философско ёһо гуримай секци, социализмын экономическа асуудалнуудай секци, мүнөөнэй капитализм ба дэлхэйн революционно хүгжэлтын асуудалнуудай секци хүдэлмэрилжэ эхилээ.

Нэгэдэмэл научна сесси хүдэлмэрээ үргэлжэлүүлһээр.

(ТАСС).

...ТСКДА ТҮРҮҮШЫН КОСМОНАВТЫН НЭРЭ ОЛГОГДОБО

...чик-космонавт, Совет... ...рой полковник Ю. А. ...асхаалые мүнхэлхэ ...моленскэ областиин ...Гагарин город, Смо... ...н Гжатска районые Гагаринска район гэжэ нэрлэхэ гэһэн тогтоол РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум гаргаа.

...ГАЗАЙ ИНДУСТРИИН АЛХАМУУД

...ленна нөөсын та... ...Союз дэлхэй дээрэ нэ... ...гараба. Энэ нөөсэнь ... үлүүтэй кубическа ...йна. Совет ба хариин ...а зорюулагдажа ап... ...пресс-конференциин ...эй Газай индустриин ...дүйн байдал тухай ...Р-эй министр А. К ... тухай мэдээсэбэ.

...дэнэй ёһоор, манай ...газай нөөсэ 100 трил... ...убометр байхаар баг... ...ада 1980 ондо хямда ...шэ абалгын 680— ...убометр — долоон жэ... ...агдаһан хэмжээнтэй ... үлүүтэй дахин ехэ ...гоо гээд министр тэм...

...уудые нэгэдүүлһэн ...тай олзоборилгонууд байгуулагдахаар хараалагдана. Тэдэ жэлдээ 80—120 миллиард кубическа метр газ абажа шадаха байна бшуу.

Галаадын экономическа холбоон тухай министр мүн лэ мэдээсээ. Тусхайлбал, жэлдээ 20 миллиард кубометр газ абажа дамжуулха Иран — СССР гэһэн газопровод баригдажа байнхай. СЭВ-тэ ородог Европын оронуудта — Болгари, Венгри, ГДР, Польшо болон Чехословакида газ дамжуулха системэ мүнөө тодорхойлон хараалагдажа байнхай. Энэ системэ байн байн Советскэ Союзай магистральна трубопроводуудтай холбогдохо юм.

СССР-һээ байгаалиин газые Австри, Итали, Швеци, Финлянди ба Японда дамжуулха тухай хэлсээнүүд хэгдэжэ байнхай.

А. К. Кортунов журналистнуудай асуудалнуудта харюусаа.

(ТАСС).

...ИЛГЫН УРДА ТЭЭ

...най колхоз тарян ... Тиимэһээ меха... ...рээр баян ургаса ... таряа, хартаабаа... ... абахын, ниитын... ... элбэгээр тари... ...ано байнхай.

... тракторна тарян ... бригадануудта ...эйлогдожо эхи... ... ехэшье хүйтэн ... кейтоор һайн. ...гада бэлэдхэл ...адахи бригадада ... Будадоржиев) ... байна. Эн... ...аторнууд хамта ...арта эртын бор... ...агоёо бэелүүлнэ. ... үдэр 150 гек... ...олгодоо. ... бүхыдөө 2850 ... хэхэ түсэбтэй юм. Тэрэнэйнгээ 1710 гектарта шэниисэ тариха, 250 гектартань обёос таригдаха. Мүнөө жэлдэ бригадымнай механизаторнууд хамта дээрээ 21 мянган центнерһээ үлүү таряа сохижо абаха зорилготой. Хабарай хүдэлмэриин үедэ гурбадахи бригадада «ДТ» түхэлэй 3 трактор, 8 «МТЗ», «Беларусь» тракторнууд ябаха. Техникэ зэмсэг заһабарилагдажа бэлэн болгогдоо. Полевой стан дээгүүр хамтын байранууд, столово тухеэрэгдэжэ дүүргэгдээд байна.

Хабарай тарилгын хаһада хүдэлхэ механизаторнууд бүридхэгдөө. Тракторна бригадынхид хабарай тарилгые богони болзорто үнгэргэхэ гэһэн зорилго табинхай.

С. БИЛИКТУЕВ.
XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн.

ХҮДӨӨГЭЙ АРАДАЙ ХИНАГШАДАЙ ЗОРИЛГО

Хабарай хүдэлмэриин халуун хаһа эхилжэ байна. Партиин обкомой VI пленум сабшалан һайжаруулха асуудал зүбшэн хэлсэжэ, тусхай тогтоол гаргаад, тэрэниие дүүргэлтэ болгохо хүдэлмэри хаа хаанагүй ябуулагдажа байнхай. Гэхэтэй хамта олонхи колхоз, совхозуудай ажалшад хабарайнгаа тарилга хаһа саг соонь үнгэргэхын тула бэлдэһээр үнинэй. Арадай хиналтын органууд болон эдэбхитэдэй эдэ хэрэгүүдэй талаар горитой үүргэ дүүргэхэ ёһотойнь элитэ. Арадай хинагшадай олонхи бүлэгүүд, комитедүүд ажахынуудай хабарайнгаа тарилгада хэр бэлэдхэлтэй байһыень наринаар шалгана. Сабшалан дээрэ наг шэбхэ ехээр гаргуулха, газар һайтар уһалуулха гэжэ оролдоно. Жэшээлхэдэ, Улаан-Үдын районой арадай хинагшадай комитедые абаад үзэе. Партиин райкомой, аймгүйсэдкомой үүсхэлээр колхоз, совхозуудтахи арадай хинагшадай бүлэгүүд хоорондоо ябалсажа, тарилгада хэр бэлэдхэлтэй байһанаа нюур сахилсангүй шалгалсаа. Мүрысэжэ байһан колхоз, совхозуудта иимэ шалгалта тон һайн үрэ үгэнэ гэжэ ударидахы хүдэлмэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд зүбөөр тэмдэглэнэ. Дутуу дундануудаа дары усадхаха арга боломжо колхоз, совхозуудай ударидагшадта олгоно.

Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой арадай хинагшадай бүлэгэйхид (түрүүлэгшэнь нүхэр Чебунин) сабшалан дээрээ наг шэбхэ гаргаха, газараа уһалха түсэб хараалан баталжа, хүсэндэнь оруулхын тула оролдолго хүсэлэлөө гаргана. Тус аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудай, Сэлэнгын совхозой арадай хинагшадай бүлэгүүд мүн лэ имэрхүү түсэб табяад, яһала үрэ дүнтэйгөөр хүдэлжэ байнхай. Мухар-Шэбэрэй аймагай «Коммунизм» колхозой, Баргажанай, Саянай совхозуудай арадай хинагшад амжалтатайгаар хүдэлнэ.

Хэды тиигэбэшье, зарим ажахынуудай арадай хинагшад дутуу дунда зүйлнүүдэй хажуугаар нюдэ балай үнгэрдэг, зоной этигэл найдабарида хайхарамжагүйгөөр хандадаг байна. Энээнһээ шалтагаалан, хүдөө ажахын машина техникэ заһабарилха, хүрэнгэ сэбэрлэхэ, сабшалан һайжаруулха хэрэгые хэмһээ гадуур унжагайруулна.

Хүдөөдэ арадай хинагшадай комитедүүд, бүлэгүүд, постнуудай эмхидхэгдэһээр 6 жэл болобо. Энэ үе соо эдэмнай нилээд дүй дүршэлтэй болоо гэжэ хэлэлтэй. Тиимэһээ энэ жэлдэ урда урдынхиһаа үлүү ехэ далайсатайгаар хүдэлхэ байһандань һэжэг түрэнэгүй. «Ганса шалгахын», «тоосохын тула» хэгдэдэг шалгалтануудые дэмжэхэ ёһогүйбди. Бүхы ажахынуудта хёрхо нарин шалгалта ходо хэжэ байха шухала. Арадай хинагшадай гол зорилго юуб гэхэдэ, олониитын хүсэ шадамараар хэрэглэжэ, дутуу дунда зүйлнүүдые саг дары усадхадаг байха ёһотойбди. Энээн тухай юундэ хэлэнэбиб гэхэдэ, зарим нэгэ эдэбхитэд үзэгдэһэн дутуу дунданууд тухай дээшэнь дуулгаад лэ дүүргэхэ дуратай байдаг. Тиимэшүүл буруу ябадал гаргана. Ямар нэгэн дутуу дунда ябадалтай ушарбал, захадань гаража, усадхаха ёһотой. Арадай хинагшадай комитедүүд, постнууд, бүлэгүүд тодорхой хараа түсэбтэй байха зэргэтэй. Тиигээл һаа, юу хэхээ эртээнһээ һайн мэдэхэ болоно. Арадай бэрхэ хинагшадай дүй дүршэл шудалха, арга боломжоёо гүйсэд хэрэглэжэ шададаг болохо гэээшэ бултанаймнай арюун уялга.

Ямар асуудалнуудта арадай хинагшад анхаралаа онсолон хандуулхаб?

Газар гээшэмнай колхоз, совхозуудай эгээл шухала баялиг мүн гэжэ мэдэнэбди. Ороохо тарянай, үбһэ ногооной баян ургаса хуряажа абаха гэбэл, нэн түрүүн газартаа эзэн ёһоор хандаха, агрономой заабаринуудые наринаар сахижа, эрдэм наукын эрхим туйлалтануудые хэрэглэжэ шадаха шухала. Тиигэбэшье республикымнай олонхи колхоз, совхозуудта хүдөө ажахын баялигые ехээр хуряан абаха хэрэгтэ анхарал багаар хандуулагдана. Зарим ажахын хүтэлбэрилэгшэд хүсэ шадалаа тааруу зохидоор элсүүлхэ, газар таряалангаа ургаса үгэсэтэй болгохын орондо, үбһэ тэжээл хүнгэн мүрөөр оложо абаха гэжэ эрмэлзэдэг. Үнеэдээ яажа үрэжүүлхэ, тэдэндэ юу эдюулхэ, малай гарзалһанда хэнэй зэмэтэй байһые элирүүлхэ гээд дан хэтэрмэ шашалдаа гаргадаг, үнгэржэ ерэхэдээ, хэндэшье хэрэггүй тоосолдоо үүдхэдэгынь халагламаар юм. Нигэжэ арсалдажа байхын орондо сабшалан, таряалангай газар дээрэһээ хайшан гээд ехэ таряа, үбһэ тэжээл ургуулжа, хуряажа абахаб гэжэ хөөрэлдэбэлнь, холо дээрэ һэн гэжэ һанагдана.

Арадай хинагшадай комитедүүд, бүлэгүүд, тарян ажалай-тракторна бригадануудые, мелиоративна звенонуудые бүридүүлэн эмхидхэхэ хэрэгтэ оролдосотойгоор хандаха зэргэтэй. Эдэ бүгэдые хойшо татаһан хойрогуудта зэмыень амсуулха.

Сабшалан, таряалангай газар дээрэхи хабарай хүдэлмэри техникын бэлэн байлгаһаа гол түлэб дулдыдаха болоно. Гэбэшье Хэжэнгын, Захааминай аймагуудай арадай хинагшадай комитедүүд хүдөө ажахын машина, техникын хабарай тарилгада үшөөл бэлэн бэшэ байһыень мэдэһээр байжа, хэмжээ абанагүй. Һанаа амар һуухые забдана. Арадай хинагшад хабарайнгаа хүдэлмэридэ колхоз, совхозуудай түгэс бэлэдхэлтэй байхынь тула хамсыгаа шуужа орохо, дутагдалнуудые усадхаха ёһотой. Трактор бүхэнэй заһабарилагдаһанай һүүлээр хэды саг соо эбдэрэнгүй ябахаг тухай документ заһабарилагша предприятинууд үгэхэ зэргэтэй юм. Хэрбээ сагаа хүсэнгүй ашаглалгаһаа гараа һаань, «Сельхозтехникэ» өөһэдынгөө мүнгөөр заһабарилуулха болоно. Үни хада һайшаагдаһан, абтаһан энэ гуримые дэмжэмээр. Механизаторнуудаар гүйсэд хангагданхай гү, хоёр халаанда хүдэлдэг тракторнууд горючяар, түрхидэг тоһоор, уһаар дуталданагүй гү, юун дутанаб гэжэ арадай хинагшад хёрхо нюдөөр үдэр бүхэндэ хаража байха ёһотой. Машина техникэдээ хайша хэрэгээр, эзэн бусаар хандадаг зарим нэгэнэй хажуугаар алгад гаралтагүй. Сэлэнгын аймагай XX партсъездын, «Эрдэм» колхозуудай, Хоринин аймагай «Үдын» совхозой арадай хинагшадай бүлэгүүдэй тэндэхи техникын хэды муу байдалда байбашье, хэмжээ абангүй, эбсэжэ һуудагынь гайхалтай...

Арадай хинагшадай онсо анхарал хандуулхаар үшөө нэгэ юумэн гэхэдэ, хүрэнгын ороохон болоно. Хүрэнгын ороохон жэжэ, томоороо илгагдаа гү, хороор угаагдаа гү, ямар дутуу дунда зүйлнүүд бииб гэжэ шалгагдаха ёһотой. Монсогоршье муу ороохо тарилгада оруулхагүй! гэһэн агрономиин заабариие баримталха. Хэрбээ энэ эрилтэ хазагайруулһан хүнэй бии байбал — зэмыень амсуулха, гарзыень түлүүлхэ. Тарилга зүбөөр хэхын түлөө һайн харууһа эмхидхэхэ. Дэрээнэй совхозой арадай хинагшад хэдэ мянган центнер хүрэнгын ороохоной гутаһан, муудаһыень саг дары элирүүлээгүй, ямаршье хэмжээ абаагүй. Иимэ ябадалые яашье тэсэхын аргагүй. Хэрбээ эртэ намарһаа оролдолго гаргажа, зохихо хэмжээ абаһан байгаа һаань, иимэ ушарай тохёолдохогүй байһаниинь эли.

Баян ургаса хуряажа абахын тула гансахан һайн техникэтэй, хүрэнгэтэй байханьбага. Юуб гэхэдэ, тарилгаяа саг болзор соонь үнгэргэхэ, гүнзэгыгөөр хахалха, һайнаар борнойлхо шухала. Хабарай тарилгын халуун хаһада арадай хинагшад шударгыгаар хүдэлжэ, механизаторнуудта, мэргэжэлтэдтэ шанга шанга эрилтэ табиха зэргэтэй.

Урда жэлнүүдтэ аймагай арадай хинагшад рейдовэ бригада эмхидхэжэ колхоз, совхозуудта ябадаг, ажахы, бригада, звено бүхэндэ саг зуурын постнуудые эмхидхэдэг һэн. Энэ жэл Зэдын, Сэлэнгын Хоринин аймагуудта иимэ бригаданууд эмхидхэгдээ. Хүсэ шадалаа, арга боломжоёо шадамараар хэрэглэжэ, поли, агрегат бүхэниие наринаар хараха хэрэгтэй.

Арадай хинагшад тусхай отрядуудые, звенонуудые дары бии болгуулха, наг шэбхэ саг соонь сабшалан дээрэ гаргуулха, газар уһалха, хуушан хобоо һубагуудые заһуулха, сабшалангые модо шулуунһаань сэбэрлүүлхэ, посхоодуудые барюулха шухала. Республикын арадай хинагшадай органой дурадхалаар Зэдын, Сэлэнгын аймагуудта саг зуурын 20—30 пост эмхидхэгдээд байна. Бүхы колхоз совхозуудта иимэ постнуудай түргөөр эмхидхэгдэбэл һайн һэн. Луговодуудай олонхинь арадай хинагшадай гэшүүд байдаг. Жэшээлхэдэ, «Үдын» совхозой Егнинов, «Сибиряк» колхозой Дёмин, «Саяан» совхозой Гомбоев гэгшэдые дурдажа болохо. Эдэнэр жэл бүри амжалтатайгаар хүдэлнэ, үндэр ургаса хуряана, минеральна үтэгжүүлгэ, наг шэбхэ тараалгада халуун анхаралаа хандуулна. Гэбэшье Бэшүүрэй, Мухар-Шэбэрэй ажахынуудта энэ хүдэлмэри нёдондонойхиһоо һураггүй муугаар ябажа байна.

Хабар, үбэлэй хэсүү сагта малшаднай хамаг шадалаа гаргажа хүдэлдэг гээшэ. Арадай хинагшад фермэ, гүүртэ дээрэхи байдалые һонирхожо, мал гарзалуулхагүйе оролдохо ёһотой.

Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдые хабарайнгаа тарилга һайнаар үнгэргэхэ, малдаа хүсэд хүрэхэ үбһэ тэжээл абахаар үндэр ургаса хангаха харюусалгатай хаһа ороходнь. Зоной хурса нюдэн, һэшхэл болохо арадай хинагшадай урда ехэ зорилго табяатай. Хамсыгаа шуужа, ханамжатай нэтэрүүгээр хүдэлхэ саг ерээ.

Б. СЕМЕНОВ,
Республикын арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ.

БАЙГАЛ — ПРАВДА БУРЯТИИ — БУРЯАД ҮНЭН: ХОНИШОДОЙ МҮРЫСӨӨН

ЭРХИМ ХОНИШОНОЙДО

...Үнэгэтэй. Тала дайдын эреэ маряан хүнжэл дээгүүр хонин һүрэг хушуутан бэлшэнэ.

— Харана гүт, тэрээ тэрэ, хонишодой байра,—гээд Хурамхаанай совхозой Үнэгэтэйн отделениие эрхилэгшэ Цыцык Александровна Нечкина гараараа заажа,—совхозоймнай түрүү отарануудай нэгэн юм,—гэбэ.

Үнэхөөрөөшье энэ отарын хонишод һүүлэй табан жэлэй туршада совхоз дотороо түрүү зэргэдэ ябана. Эндэ жэл бүри залуушуул ерэжэ хурьга абадаг юм. Тэдэнэр дүршэл шадабаритай хонишон Емжид Цыреновагай хүтэлбэри доро энэ хүшэр хүндэ ажалтай танилсанад. «Емжид минии багша юм» гэһэн хонишод энэ нютагта олон даа. Тэрэньшье зүбтэйха. Аяар 30 гаран жэлэй туршада Емжид Хубудеевна хонин ажалда ябана. Энэ үе соо тэрэ олон юумэ хараа, үзөөшье. Хонишон хэжэ ябаһан хэрэгтээ хайша хэрэг хандадаг хүн бэшэ. Тэрээндэ залуушуулые һургаха баян дүй дүршэл биил даа!

— Энэ жэлэй үбэлжэлгын хэды хүшэр хүндэ байбашье һаань, Емжидэймнай отарынхид нэгэшье толгой хони, хурьга гарзалуулаагүй,—гэжэ отделениие эрхилэгшэ нүхэр Нечкина хөөрэнэ.

Емжид Хубудеевнагай ажалладаг отарые совхозой бэшэ отаранууднаа илгаруулхаар юм. Эндэ байрын хэды гэрнүүдые, хони, хурьгадай дулаалагдаһан байрануудые хаража болоно. Хорёо соонь элдэб тэжээл.

Бидэ Емжид Хубудеевнатай хурьгадай байра соо уулзабабди. Хонишон нарай хурьгадайнгаа байрыень сэбэрлэжэ байгаа һэн. Хурьгадынь хирэ хирэ болоод маарадана. Олон гээшэнь! Тэдэниие нэгэ захаһаань тоолоод барахаар бэшэ. Январь, февраль һарануудта гараашадынь мандагар томонууд болонхой. Байра соо ариг сэбэр, дулаан, һаруул, аятай зохид.

— Емжид, хүдэлмэримнай хэр ябажа байна гээшэб даа? Залуушуулнай ямараа ажаллажа байнаб?—гэжэ Цыцык Александровна асууба.

— Ажалнайшье бараг даа. Залуушуулнай гэмгүй... һайн. Хурьгадаа гарзалуулангүй түлжүүлжэ байна,—гээд нюргаар набтаршаг, наһатай боложо ябаһан эхэнэр харюусаба.

— Энэ жэлдэ зуун эхэ хониноо хэды хурьга абаха уялгатай бэлэй?

— Зуун эхэ хониноо 90 хурьга,—гэжэ хурьгашан Роза Молонова ахалагша хонишонһоо түрүүн харюусаба.

— Сэхэ хэлэбэл, 100-һаа ерэн хурьга абаабди. Харууһалжа байгаа 600 эхэ хониноо 550 гаран хурьган абтаа,—гэжэ түл абагшаар ажаллажа байһан Мыжид Монтоев омог дорюунаар нэмэжэ хэлэбэ. Эндэхи хонишод хараалһан зорилгонуудаа дүүргэхын тула хамаг хүсэ шадал соогоо оролдоно. Саг эртэ. Ногооной бултайтар үшөө үдьы. Мүнөө үбһэ тэжээл хомор болонхой. Хонишод тэжээлээ гамтайгаар гаргана. Тэдэнэр элдэб аргаар нэмэлтэ тэжээл бэлдэнэ.

— Зундаа хурьгадаа эхэһээнь һалгаахадамнай, түл бүриинь шэгнүүр дунда зэргээр 21—22 килограмм болохо ёһотой. Хонин бүриһөө дунда зэргээр 3 килограммһаа бага бэшэ нооһо хайшалха уялгатайбди,—гэжэ Емжид хонишон хэлэбэ.

— Эдэнэрнай хэлэһэн үгэдөө хүрэхэл байха. Партиин гэшүүн Емжид Цыренова эндэ хүдэлнэ бшуу,—гэжэ Цыцык Нечкина бусажа ябахадаа хонишодые магтаа бэлэй.

Г. БАДМАЕВ.

Баргажан.

Жэлһээ жэлдэ зуун хонин бүриһөө зуу гаран хурьга түлжүүлдэг Дугар Будацыренович Бимбаевай, тэрэнэй хани нүхэр Цыбикдари Ленхобоевагай нэрэ гансахан «Улаан Оронго» колхоздоо бэшэ, харин бүхы Улаан-Үдын аймаг, республика доторoo мэдээжэ. Мүнөө жэл эдэнэр зуун хонин бүриһөө 98 хурьга абаад, бүрин һайнаар түлжүүлжэ байна. Зураг дээрэ: хонишон Ц. Ленхобоева.

А. НАГАСЛАЕВАЙ фото.

...НОБШОРЖОЛ БАЙҺААР...

...бүри хабарай тарил... ...дэлмэриин хаһа ойр... ...иэһээ мүнөө ажахы... ...техникэеэ түгэс бэ... ...эһэ хүрэнгын ороо... ...арта хүргэхэ, хү... ...рнүүдые бүридхэхэ, ...охо гэхэ мэтэ шу... ...нууд яаралтайгаар ... гээшэ.

...рилгада хэр бэлдэ... ...айн Загарайн айма... ...эзын, Карл Марк... ...колхозуудта ябаха...

...ын нэрэмжэтэ кол... ...ригадада бүхы тех... ... тарилгада бэлэн ...болгогдоно. Үнэндөө ... шалгажа үзэхэдэ, ...ндөө үшөө хүргэг... ...юумэн олон. Жэ... ... хахалха долоон ...рньшье предплуж... ...нууд намар тэдэниие мулталжа абаад хаанашье хээ юм, олдоногүй. Хабарай тарилгын эхилтэр оложо табиха зон бэзэбди,— гэжэ эндэхи тракторна бригадын бригадир А. Шкаев хэлэнэ.

Мүн энэ бригадада тракторнуудыньшье һайнаар заһагдаа гэхын аргагүй. Һаяшаг механизатор нүхэр Цыбиковэй заһабариһаа гараһан «ДТ-75» трактораар хэдэн үдэр хүдэлөөд байхадань, тэрэнэйнь тоһо бүлэдэг аппаратурань эбдэржэ, дахин задалха баатай болоо. Хэрбээ хабарай тарилгын эхилээд байхада иимэ юумэн болоо һаань, трактор сохом 6-7 үдэр һаатаха, ехэхэн хүдэлмэри гэдэргэ татагдаха байгаа бшуу. Тиимэһээ иимэ юумын тохёолдохогүйн тула хээрэ гарахаһаа урда бүхы трактор, газар элдүүрилгын техникэ, зэмсэгүүдые үшөө дахин наринаар шалгаха, дутагдалынь усадхаха шухала.

— Манай эндэ механизаторнууд гансал трактор айнгаа түлөөл харюусадаг, харин плуг, сеялкэ, культиватор гэхэ мэтые актаар тушаажа абадаггүй. Тиимэһээ тэдэнээ һайнаар заһабарилха, эзэн ёһоор хадагалха, гамнахын хойноһоо оролдоногүй. Саашадаа механизатор бүхэндэ трактор, тэрээндэ шагтагалха зэмсэг, түхеэрэлгэ хуу наринаар даалгадаг болохомнай,—гэжэ бригадир А. Шкаев хэлэнэ.

Тэрэшэлэн энэ бригадада тарилгын үрэһэ хүрэнгэшье үшөөл хүсэд бэлэн болоогүй. 1500 центнер үрэһэн ондоо тээһээ һэлгэгдэжэ абтаха байна. Тэрэньшье зөөгдэнэгүй. Горитойхон үрэһэн үшөө дахин сэбэрлэгдэхэ, томо жэжээрээ илгагдаха ёһотой аад, баһал энэ хүдэлмэридэ тон үсөөн хүн табигданхай. Мүнөө наратай урин дулаан үдэрнүүдэй байһанда үрэһэ хүрэнгэеэ газаа гаргажа, нара һалхинда байлгаха, шанаржуулха хүдэлмэриие яаруулхаар болоо.

Элхиин Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз трактор, машинануудайнгаа заһабарилга хожомдожо эхилээд, ехээр удааруулаа. Бүхы юһэн гусеничнэ тракторайнь үшөө гурбаниинь мүнөө хүрэтэр заһагдаагүй. Мастерской соонь оройдоол хоёр хүн хүдэлнэ.

— Трактор, машина заһаха хүнүүднай дутана, — гээд колхозой главна инженер Ц. Дамдинов минии юушье хэхэ аргамни үгы гэһэндэл мүрөө хабшана.

Нээрээшье колхоздо механизаторнууд дутажа, жэлһээ жэлдэ бэрхэтэй байдал ушаруулдаг. Мүнөөшье бүхы гусеничнэ тракторнуудтань хоёр халаанда хүдэлхэ хүнүүд үгы. Хэрбээ механизаторнуудай бүгэдэ ниитын һуралсал эмхидхэжэ, залуушуулые байра дээрэнь һургаа һаань, иимэ түлюур байдал тохёолдохогүй һэн. Харин мүнөө «хазаха гэхэдэ, тохоног холо» болоод байна бшуу.

Саг хүлеэхэгүй, шамдахаар болоо. Хабарай тарилгада хэрэгтэй бүхы юумые бэлдэхэ, үшөө дахин наринаар шалгаха байна.

Р. БУДАЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Шергинскэ совхозой түрүү механизатор Сергей Михайлов.

Ц. ТЫХЕНОВЭЙ фото.

СҮЛӨӨ ТУХАГҮЙ БАЙБАШЬЕ...

Абаһан хурьгадаа нэгэшье гарза хоролтодо оруулангүй хүхэ ногоон дээрэ гаргаха, эхэһээнь һалгаахын тула Бальжинима Цыденович Жамбаловай даадаг отарын хонишод оролдосотойгоор ажаллаа, ажаллажашье байна.

Энэ отарада Бадма Дондуков, Дулма Жамбалова гэгшэд хонишодоор хүдэлдэг. Эдэнэр бултадаа Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой ажахын гол һалбари — хонин ажалда нилээд удаан хүдэлжэ ябаһан, дүй дүршэлтэй малшад юм. Тиимэһээ ажал хүдэлмэреэ айхабтар шадамараар хубаарилжа, хүн бүхэн өөрынгөө хэхэ ажалые һайса мэдэдэг хадаа эмхитэйгээр, эдэбхитэйгээр, эбтэйгээршье хүдэлнэ бшуу.

Дурсагдагша хонишоднай байгша оной үбэл, хабарай һарануудта зуун эхэ хониноо 80 хурьгадые абажа, гээлтэ хоролтогүй түлжүүлжэ байна. Хонидынь үшөө хурьгалһаар.

Байрань досоогоо хододоо дулаан, хуурай байдаг. Мүн далаа хододоо сэбэрлэдэг хадань шэбхын эхүүн үнэршье үгы.

Хони, хурьгадтаа хүсэд хүрэхэ элдэб зүйлэй тэжээл бэлдэжэ эдюулнэ. Тиигэбэшье түрэһэн, мүн хээлитэй хонидоо зоотехнигэй заабариин ёһоор хабарай нгаабари үдэрнүүдтэ Бухэн голойнгоо нуга тохойдо бэлшээдэг болонхой.

Гэхэтэй хамта эндэхи хонишодой байра байдал тухай хэдэн үгэ хэлэмээр байна. Малшадай гэрнүүд муугаар баригдаһан, хүйтэн. Эндэнь бани байхагүй. Загастайн сельпогой хүтэлбэрилэгшэд Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой малшад дээгүүр ябажа, нүүдэл найман эмхидхэнэгүй. Энэ шалтагаанһаа малшад, хонишод заабагүй байбашье, ойрын тосхонуудтахи магазинуудта ошожо хубсаһа хунар, дабһа, зурууд гэхэ мэтэ эд хэрэгсэл абаха баатай болоно.

Р. БАЛДАНОВ.

Сэлэнгэ.

КОММУНИСТ ТУХАЙ ХӨӨРӨӨН

ҺАЙН ХЭРЭГҮҮДЫЕ ҮҮСХЭГШЭ

— Та нэрээ шиидээ гүт, али шоглоно гүт?—гэжэ завкомой түрүүлэгшэ яахашье мүрөө оложо ядан асууба. Урдань энэ мэдүүлгэ асарһан наһажаал эхэнэр һууна. Юун тухай тэрээн соонь хэлэгдээ хаб? Юундэ түрүүлэгшэ мэгдээб?..

...Һаяхан цех соо хүдэлмэришэдэй суглаан үнгэрөө. Тэндэ ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ арга боломжонуудые зүбшэн хэлсэлгэ болоо. Суглаае хүтэлэгшэ үгэ хэлэхэ дуратайшуулые урихадань, наһажаалшаг эхэнэр олоной урда гараад, иигэжэ мэдүүлбэ:

— Басагад би иигэжэ һанаха байнаб—халаанайнгаа бүтээсые дээшэлүүлхэ арга манда бии...

Зал соо гүнгинөөн болобо. Хүнүүд һайшааһан янзатай. Бага дурагүйлхэхэншье зон бии хэбэртэй. Зүгөөр һүүлшынхидүүлынь, талаан болохо,доо ,үсөөн байба. Тэдэнэй арсаха һэдэлгэнь хабарай наранай элшэдэ харбуулан һаладаг мульһэн шэнгеэр үгы болошобо. Юундэб гэхэдэ, тэдэнэй һэдэлгэдэ урагшаа һанаатайшуул шанга сохилто үгөө бшуу.

Олонхидой гар үргэлгөөр баталан, тэрэ суглаан дээрэ иимэ тогтоол абтаба: нарин гэдэһэ буйлуулха халаанай даабарие 9 процентээр дээшэлүүлжэ, тэрээндэ зохисотойгоор хэгдэһэн ажалай түлөөһэнэй үнэ сэнгые доошолуулжа үгэхыень дирекци болон завкомые гуйха, энээниие хэлсэхээр уряа хаягша Ф. У. Фоминае томилхо.

— Таанар һайса бодожо үзөө зон аабзат? Ойлгогты, энээнһээ болоһо, салинтнай доошолжо магад, нүхэр Фомина.

Харин Фёкла Устиновна миһэд гэбэ. Тэрэнэй уршалаатаһаншье һаа урин шарайдахи галтайхан нюдэн түрүүлэгшые алдангүй гэтэбэ. «Дэмы һанаагаа зобонот даа, түрүүлэгшэ. Алишье талаһаань бодогдоо, шэнжэгдээ юм гүб даа» гэһэн шэнгеэр хараа һэн...

Цехэй коллективэй гүйлтые дүүргэхэ баатай болоо. Ажалай эмхидхэлые һайжаруулһанай, халаануу доторой һамналтануудые усадхаһанай ашаар хүдэлмэришэдэй салиншье доошолоогүй. Тэдэнэй үүсхэлые Ленинэй ордента Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай бусадшье цехүүд дэмжээ.

* * *

Бухы наһан соонь бүхөөр хадуугдахаар оршон байдал, үдэр гэжэ хүнүүдтэ байдаг ха юм. Тиимэ үдэр. Фёкла Устиновна Фоминадашье бии.

...1943 он. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай шэрүүн үе. Үдэртөө 16—18 час соо хүдэлхэш, заримдаа хэдэн сүүдхээр гэртээ ерэхэгүйш. Үдэртөө цех соогоо ажаллаад, һүниидөө бэлэн болоһон продукциие ашалгада хабаадахаш.

Тэрэл шэрүүн үдэрнүүдтэ Ф. У. Фомина партида орохоор шиидээ. Тэрэ бодолынь гансата бэелшоо бэшэ. **Тэрээн тухай удаан саг соо бодожо үзөө, харюусалгаяа алишье талаһаань хаража үзөө.**

— Абаха юм гү даа намайе. Ямаршье баатаршалга гаргаһан хүн бэшэ аабзаб даа.

— Абана ааб даа, заатагүй абаха,— гэжэ тэрэнэй һэжэгые секретарь жэгдэлээ. — **Гурбанай зэргээр хүдэлнэш, түрүүшүүлэй зэргэдэш, хэды дахин баясхаланда хүртэнгиш...**

Мэдүүлгэ бэшэжэ, бүхы хэрэгтэй саарһа хуу бэелүүлээд, суглаан дээрэ партида абтаа һэн.

— Бидэ шамда этигэмжын мандат барюулба гээшэбди,— гэжэ коммунист нүхэдынь хэлээ һэн. Хэды хоногой һүүлдэ партиин райкомой секретарь партийна билет Фоминада барюулха зуураа, иигэжэ захяа:

— Һанажа яба, Фомина — коммунист гээшэ хаанашье, хэзээшье хамаг юумэнэй түлөө харюусалгатай юм.

* * *

Тэрэ гэһээр хорин табан жэл үнгэршэбэ. Теэд Фекла Устиновна секретариин хэлээшые мартаагүй, ходол һанажа ябадаг. Жэшээнь, нэгэтэ залуу хүдэлмэришэн Светлана Тарасовагай ойгуур үнгэрхэдөө, голодоһо гаргажа байхыень обёоржорхёо. Тэндээ зогсоод, хайшан гээ һаа, нарин гэдэһэн шанартай эд болодог бэ гэжэ харуулаа. Эгэшэ нүхэрэйнь һургаал дэмы үнгэрөөгүй: Һара болоод байхада, Светлана голодоһо гаргахаа болёо, тэрэнэй гарнууд шадамар, үгэ дууламгай болоо. Светлана мэргэжэлэй разряд абаа.

Фекла Устиновна гансашье Светлана Тарасовае дүршэл шадабаритай болгоо бэшэ даа. Тэрэ Евдокия Куприяновае, Маргарита Виневич болон бусадые һургаа. Тэдэ мүнөө булта мэргэн гартайнууд, зоригтойнууд болонхой.

Нэгэтэ цех соогуураа ябагараа, Фекла Устиновна иимэ юумэ ажаглаба: нэгэ басаган нарин гэдэһэ өөхэ тоһогүй болгожо байба. Дүтэлжэ ошоод харан гэһээнь хальһандань тоһоной төлбонууд үлэшэһэн байба.

— Маша, һайса хадуу,— гэжэ Фекла Устиновна аалиханаар хэлэбэ. — Тоһоной үлэгдэл энээндэш ехэл муу юумэ гээшэ. Удаан хадаталхада, гутадаг юм. Иимэ хальһаар колбаса орёохогүйш. Энэш голодоһон болохо.

Тингээд яажа үлүү хүсэ гаргангүй, зүбөөр энэ ажал бэелүүлхэб гэжэ өөрөө харуулба. Һүүлдэнь, тэрэ басаганайнгаа үнөөхи ажалдаа һайса дүршэтэр, ходо харадаг, ажагладаг байгаа.

Иимэл хүн юумэл даа коммунист Ф. У. Фомина. Гоёлойнь костюмай энгэртэ медаль, коммунис ажалай ударнигай болон «РСФСР-эй социалис мүрысөөндэ шалгарагша» гэһэн тэмдэгүүд ялардаг.

Г. ХАРЧЕНКО.

АЖАЛАЙ АМЖАЛТА

Урда талын районуудай электрын хүсэ дамжуулгын сетиин хүтэлбэрилэгшэд болон профсоюзай завкомой нэрэ дээрэ амаршалгын иимэ бэшэг абтаба: «1968 оной 1дэхи кварталай социалис мүрысөөнэй дүнгөөр Бурятэнергын РЭУ-гэй хүтэлбэри ба профсоюзай группком хамтынгаа шиидхэбэреэр электрын хүсэ дамжуулгын сетиин дунда танай коллентивые илаа гэжэ тоолоно».

Аймагуудайтнай электрын хүсэ дамжуулгын сетинүүд, мүн электро-механическа мастерскойнуудай бүхы коллектив эршэмтэй һайнаар ажаллаһанай ашаар энэ амжалта туйлаа гэжэ амаршалгын тэрэ бэшэг соо хэлэгдэнэ.

Хүдэлмэриимнай гол туйлалта юуб гэхэдэ, хэрэглэгшэдэ электрын элшэ хүсөөр хүсэд дүүрэнээр хангаһанаймнай үрэ болоно. Үнгэрһэн квартал соо электрын элшэ хүсэ хэрэглэгшэдһээмнай гомдол бариһан нэгэшье мэдүүлгэ ороогүй. Тэрэ үе соо нормоһоо гадуур электрын элшэ хүсэн гаргагдаагүй байха юм.

Манай сетиин РЭС-үүдэй дундаһаа Бэшүүрэй районой электросеть (начальнигынь О. И. Афанасьеев, цехэй комитедэй түрүүлэгшэ Г. Р. Афанасьев) түрүү һуури эзэлжэ, дамжуулгын Улаан тугта хүртэбэ. Хоёрдохи һуури эзэлһэн Тунхэнэй РЭС Хүндэлэлэй грамота абаха болонхой.

Урда талын районуудай электросетиин коллектив ажалай иимэ үрэ дүнгүүдтэйгээр Уласхоорондын һайндэр—Майн 1-ниие угтажа байна.

И. УТЮЖНИКОВ,
завкомой түрүүлэгшэ.

Экономико шудалха клуб № 12

ТЭЖЭЭЛ БА ЭКОНОМИКО

Мал ажалай хүгжэлтэдэ тэжээл шиидхэхы үүргэтэй гэжэ эрдэм болон түрүү дүй дүршэл гэршэлжэ үгэнэ. Тэжээлэй ашаар малай гансахан ашаг шэмэнь дээшэлдэг бэшэ, мүн эхэ малай һубайралга, малай үхэл гарза үсөөрнэ бшуу.

Тингэбэшье республикымнай олонхи колхоз, совхозууд малаа тэжээлээр тон мууса хангана. Энэ үбэлжэлгын үедэ малнай бүхы зүйлэй тэжээлээр дунда зэргээр орой 52,9 проц. хангагдаһан. Тэрэ тоодо бүдүүн тэжээлээр—67, шэмэтэ—37, таряа талханай зүйлөөр—49 процент хангагдаһан байха юм.

Мал ажалай байдалые шэнжэлээд үзэхэдэ, үбһэ тэжээлэй хомор дээрэһээ малай ашаг шэмэ горитой эдэлнэгүй. Жэшээнь, 1967 ондо республика дотор үнеэн бүриһөө 1479 килограмм һүн һаагдаһан. Зүгөөр тэжээлээр хүсэд хангагдадаг «Байкал» племхоздо үнгэрһэн жэл үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1178 килограмм һүн һаагдаа бшуу.

Түрүүшүүлэй туйлаһан амжалтанууд юу харуулнаб гэхэдэ, республика дотор бии байгаа адууһа малһаа 1,5—2 дахин ехэ продукци абажа болохо байна. Имагтал тэжээл хэрэгтэй. Тэрэниие гаргаша багатайгаар абажа, ашагтайгаар хэрэглэхэ шухала болоно.

Тэжээл ехээр үйлэдбэрилхэ арга боломжонуудые экономическа болон байгаалиин талаһаа шэнжэлээд үзэхэдэ, хоёр зам нээгдэнэ: нэгэниинь— **хахалагдадаг газарай гектар бүриһөө тэжээлэй единицэ ехэ абаха;** хоёрдохёор— **сабшалан, бэлшээрээ һайжаруулха.**

...Кубаньда, жэшээнь, тэжээлэй нэгэ ургамал тудаха, зүгөөр Бүряад орондо—ондоо ургамал хэрэгтэй» гэжэ КПСС-эй ЦК-гай мартын (1965 он) Пленум дээрэ Л. И. Брежнев дэмы хэлээ бэшэ. Эдэ үгэнүүд юу тэмдэглээб гэхэдэ, байгаалиин ондо ондоо байдалтай районуудта таараха тэжээлэй ургамалнуудые шэлэн олохо шухала болоно ха юм.

Манай эндэхи эрхэ байдалда сабшалан, бэлшээри дээрэһээ тэжээл ехээр абаха арга бии. Мүнөө үедэ тэрэ ургаса багатай байгаашье һаа, малда үбэл эдюулхэ тэжээлэй 26 процент (тэжээлэй единицээр тоолоходо) сабшалан дээрэһээ абтана. Хэрбээ бүхэли жэл соо малай хэрэглэдэг тэжээл тоолобол, сабшалан, бэлшээри дээрэһээ тэрэнэй 65 процентһээ ехэнхинь хангагдана бшуу.

Бэлшээри дээрэ биратай гаргаша хэгдэнгүйгөөр малай продукциин ехэнхи хубинь абтана гээшэ. Олохон малшад зунай бэлшээриин үедэ үнеэн бүриһөө мянган килограмм һү һаадаг, үхэр бүхэнэй шэгнүүрые зуун килограмм хүрэтэр нэмээдэг байха юм. Жэл бүри республикын колхоз, совхозуудта бэлшээриин үедэ бүхэли жэлдээ абтадаг һүнэй хахадһаа ехэнхинь һаагдадаг. Бэлшээриин ногоон дээрэ абтаһан продукциин өөрынь үнэ сэн хямда байдаг.

Тэжээл элбэгээр, хямда сэнтэйгээр абаха хэрэгтэ нуга сабшалангай, бэлшээриин айхабтар ехэ үүргэтэй байһые тэмдэглэхэдээ, бидэнэр таряалан дээрэһээ абтаха тэжээлые доро дарана бэшэбди. Мүнөө үедэ таряа талханай зүйлгүйгөөр, силосгүйгөөр мал тэжээхэ аргагүй болонхой. Иимэ тэжээл таряалан дээрэһээ абтадагынь мэдээжэ.

Тиин ажахы бүхэн нютагтаа баян ургаса үгэхөөр тэжээлэй ургамалнуудые шэлэжэ абаха болоно. Тэрэ ургамалынь гаргаша багатайгаар үйлэдбэрилэгдэжэ, тэжээлэй единицэ ехэ үгэхэ эрилтэтэй. Ондоогоор хэлэбэл, тэжээлэй ургамалай экономическа ашаг үрэнь харагдаха ушартай.

Тиимэһээ ямар ургамалые шэлэжэ абахаб гэжэ шиидхэхэдээ, тэрэниие экономическа талаһаань сэгнэхэ болоно. Эгээн түрүүн тарилгын гектар бүриһөө ашаг шэмэтэ тэжээл хэр зэргэ үгэнэб, эдлүүриин газарай 100 гектар бүриһөө мал ажалай продуктнуудые ехээр абаха арга олгоно гү гэжэ харагдаха байна. Хоёрдохёор, тэжээлэйнь өөрынь үнэ сэн хэр хямдаб гэжэ тоологдохо. Гурбадахяар, малай бэедэ хэр хүсэд хоол болоноб гэжэ сэгнэгдэхэ юм.

Ажахы бүхэн экономическа талаараа ашагтай, олон зүйлэй, зоотехническэ талаһаа хүсэд тэнсүүритэй тэжээлээр бүхы түрэлэй, эрэ эмэ, томо жэжэ малаа хангаха гэжэ оролдохо уялгатай.

Малай жэл соо эдихэ тэжээл гол түлэб дүрбэн зүйлэй байха: таряа талханай зүйл, бүдүүн тэжээл, шэмэтэ тэжээл, ногоон. Тэжээл үйлэдбэрилхэ асуудал шиидхэхэдээ эдээндэ анхарха эрилтэтэй.

Тэжээлые экономическа талаһаань сэгнэхэдээ гансахан хэды шэнээн тэжээлэй единицэ гектар бүриһөө үгэнэб гэжэ хараха бэшэ, мүн малай бэедэ хоол болохо зүйлнүүдэйнь тоое, шанарыень шэнжэлхэ шухала. Илангаяа протеин, малай бэедэ шэнгэсэтэй протеин хэды шэнээн гаранаб гэжэ тоолохо хэрэгтэй.

Малай тэжээл сэгнэхэдэ иимэ дүрбэн эрилтэ табигдана: гектар бүриһөө хэды центнер тэжээлэй единицэ гаранаб; гектарһаа хэды килограмм бэедэ шэнгэсэтэй протеин үгэнэб; бэедэ шэнгэсэтэй протеинэй өөрынь үнэ сэн ямар бэ; абтаһан тэжээлэй единицын центнер бүхэндэнь хэды шэнээн гаргаша хэгдэнэб.

Зүгөөр тэжээлнүүдые шэлэхын тула сэгнэхэдээ түрэл түрэлөөрнь абаха ёһотой. Жэшээнь, ороохото ургамалнуудые силосэй ургамалнуудтай жэшэжэ болохогүй.

Тэжээлые экономическа ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхэ асуудал гансахан тэрэнэй һайнаар сэгнэгдэһэнһээ, ажалайнь гаргашаһаа болодог бэшэ, баһал адууһа малай үүлтэрһээ, ажахын бүхыдөө тэжээлээр хэр зэргэ хангагдаһанһаа, малай хэр харууһалагдадагһаа, фермын ажалай хэр оньһожоруулагдаһанһаа, тэндэхи ажалые эрдэмэй хүсөөр эрхилдэг болоһонһоо дулдыдадаг байха юм.

Тиигээшье һаа, тэжээлые дээрэ хэлэгдэһэн янзаар шэнжэлжэ, шэлэн абажа болохо байна.

Малай тэжээлдэ хэрэглэгдэхэ ороохо таряае экономическа талаһаань сэгнэхэдээ гансахан ороохонойнь хоолтойе харалсаха бэшэ, мүн һолоомонойнь шанар сэгнэгдэнэ. Тиимэ ургамалнуудай тоодо обёос, ешмээн гэхэ мэтэ ороно. Эндэ бүхы продукциие хамталаад, гектар бүриһөө хэды шэнээн тэжээлэй единицэ, бэедэ шэнгэсэтэй протеин гаранаб гэжэ тоологдоно. Һүүлээрнь тэрэнэй өөрынь үнэ сэн тодорхойлогдоно.

Хүдөө ажахын ургамалнуудай гараса баһа байгаалиин уларилһаа дулдыдадаг байһаниинь мэдээжэ. Тиимэһээ тэжээлдэ экономическа сэгнэлтэ үгэхэдөө 3—5 жэлэй дүн хамталжа, дунда зэргынь тоо гаргаха ушартай.

Манай ажахыда тэжээлэй ургамалнуудые түрэл түрэлөөрнь (ороохото ургамалнууд, бүдүүн тэжээл, шэмэтэ тэжээл) сэгнэхэдээ 5 жэлэй дүн (1961—1965 он) баримталһан байна.

Малай тэжээлдэ хэрэглэгдэдэг ороохото ургамалнуудай дундаһаа обёос, ешмээн һайн гэжэ сэгнэгдээ.

Обёос—тэжээлэй үнэтэ ургамал. Обёосой һолоомыеньшье мал дуратай эдидэг, дунда зэргын шанартай үбһэнһөө тэрэ дутуу бэшэ. Манай республикын эрхэ байдалда обёос ехэ хэрэгтэй. Энэ ургамалай үшөө нэгэ һайн талань юуб гэхэдэ, тэрэниие үбһэшэлэн абажа болохо, мүн бобово ургамалнуудтай холёод силостэ даража болохо байна бшуу.

Тэжээлые экономическа талаһаань сэгнэхэдээ тарилгын гектар бүриһөө бэедэ шэнгэсэтэй хэды шэнээн протеин үгэнэб гэжэ хараха бологдоно. Хэрбээ тэжээлэй единицэ бүридэ 90—120 грамм протеин байбал, тэрэниие һайн тэжээл гэжэ сэгнэдэг.

Республикын колхоз, совхозуудта яахадаа мал ажалай продукциин центнер бүридэ тэжээл үлүүсэ гаргашалагданаб гэхэдэ, тэрээндэ белок (протеин) дуталдана бшуу. Манай эндэ гаргашалагдадаг тэжээлые шэнжэлээд үзэхэдэ, тэжээлэй единицэ бүридэнь миил 50—60 грамм протеин хүртэнэ ха юм.

Мүнөө үедэ республикын колхоз, совхозуудта тэжээл бэлэдхэхэ түсэб зохёоходоо хэды шэнээн протеин болон минеральна зүйлнүүд хэрэгтэй болохоб гэжэ хараада абтанагүй. Тэжээл гаргашалха нормо табигдахадаашье гансахан шэгнүүрэй центнерынь, тэжээлэй единицын тоо бэшэгдээд лэ үнгэрнэ. Теэд малнай ямар шанартай тэжээлээр хангагдаа гээшэб гэжэ мэдэгдэнгүй үлэдэгынь муу.

Тэжээлые белогоор хүсэлдүүлхын тула ажахы бүхэн гектар бүриһөө тэжээлэй единицэ ехээр үгэдэг ургамалнуудые тарихынгаа хажуугаар мүн протеин ехэтэй тэжээл үйлэдбэрилхэ ушартай. Манай шэнжэлээд үзэхэдэ, ороохото—бобово ургамалнуудай дундаһаа **гектар бүриһөө үгэдэг протеинэйнгээ зэргээр горох нэгэдэхи һуури эзэлнэ.** Республикын совхозуудта таригдаһан горохой гектар бүриһөө 135,7 килограмм протеин абтажа байхада, тиимэ газарта таригдаһан ешмээнһээ—56,9 кг., обёосһоо—74 кг. протеин гаранал.

Республикын эрхэ байдалда мүнөө үедэ ороохото ургамалнуудай тэжээлэй единицын центнер бүхэниинь эгээн хямда сэнтэй байна. Теэд тэрэниинь саашадаашье хямдаруулжа болохо юм.

Шэмэтэ тэжээлдэ хэрэглэгдэдэг ургамалнуудай дундаһаа **кукуруза** болон силостэ оруулха бусад ургамалнууд (наран сэсэг, горох обёос хоёрой холисо) зохид байна.

Кукурузын силосэй дутагдалынь юуб гэхэдэ, тэрээндэ бэедэ шэнгэсэтэй протеин бага байна. Тэрэнһээ гадна кукуруза хуряаха болзор таряа хуряалгатай зэргэсэжэ, халтад гэбэл тэрэ хюрууда сохюулхаяа һанадаг. Эдэ бүгэдые хараада абажа, республикын ажахынууд кукурузаһаа гадуур силостэ дараха донник, горох—обёосой холисо, наран сэсэг гэхэ мэтые хэрэглэхэ аргатай.

Тэжээлэй корнеплодуул, хартаабха бага ургаса үгэдэг хадаа тэрэнэй тэжээлэй единицэ, протеин бүхэниинь үнэ сэн ехэтэй байна.

Хартаабха хүн зоной хоолдо ородог үнэтэ ургамал хадаа мүнөө дээрээ малда үгэхөөр үлэдэггүй. Мүнөө үедэ гектарай дунда зэргээр 2 центнер (1961—1965 онуудта) ургаса абтажа байхада, тэрэниие малда зорюулхань гарзатай. Зүгөөр жэжэ, хаядаһыень малда үгэжэ болохо байна.

Бүдүүн тэжээлэй дундаһаа олон жэлэй ногооной үбһэн экономическа талаараа ашагтай гэжэ сэгнэгдэнэ. Теэд олон жэлэй ногооной тарилга тон бага гээшэ. 1965 ондо республикын колхоз, совхозуудта 131,2 мянган гектарта зелёнко таригдаһан байбал, тэрэ үедэ олон жэлэй ногоон 10,4 мянган гектар зэ... хээрын сабшалангай һ... даагүй, ургаса багатай ... һээ тэндэһээ абтаһан т... ехэтэй болоно. Зүгөөр ... һайжаруулжа, ургасы... шанар дээшэлүүлжэ ша... ликын олонхи колхо... адууһа малаа тэжэ... асуудалаа амжалтатай... аргатай.

Тиин тэжээлэй у... экономическа сэгнэлт... байдаггүй. Тэрэниие һай... даг болоо һаа, сэгнэ... байна.

Тэжээлэй ургамалну... рүүн корнеплодуудые, ... харууһалжа, баян урга... лоходо тэдэ ямараар сэ... Буряадай хүдөө ажахы... станциин тэжээл үйлэ... гай хүдэлмэрилэгшэдэй... лэлгэ һонирхолтой.

Корнеплодуудай дунд... ка» гэжэ ургамал эгээн... единицэ, протеин үгэдэ... шээнь, турнепс һүүлэй... гектарай дунда зэргээр... центнер ургаса үгөө гэ... тар бүриһөө 95.1 цент... единицэ, 5.9 килограм... сэтэй протеин үгөө. Ти... тэжээлэй единицэ 2 ту... 1 килограмм протеи... болоо. Зүгөөр энэ үедэ ... даһан «Куузика» ге... центнер ургаса үгэ... 140,5 центнер тэжээлэ... килограмм протеин гар... малһаа абтаһан центн... единицэ бүхэниинь 1 ту... тэ, 1 кг. протеин—21 ... һон байна.

«Куузика» ургамал... кын олохон ажахынуу... ашаг үрэ ехэтэй байһ... Энэ ургамалай һайн тал... гэхэдэ, тэрэнэй үрэ... кын нютаг бүхэндэ ур... болохо байна бшуу.

Хямда сэнтэй тэжээ... даг болохын тула газ... һайнаар эрхилдэг бол... ческэ эрилтэнүүдые н... сабшалан, бэлшээрэ ... хэмжээ абаха шухала ... шэнжэлэлгын эмхи зү... лон түрүүшүүлэй дүй ... элирнэ.

Ц. Г...
Буряадай хүдөө ...
шалгын станциин ...
таһагай научна хүдэ...

Улаан-Үдын трикотажна фабрикын химиин аргаар хубсаһа угаадаг цехэй аппаратчицанууд, коммунис ажалай ударнигууд Валентина Вишнякова, Любовь Малютина гэгшэд ажалдаа һайн амжалта туйлана. Тэдэнэр үдэрэйнгөө даабарие 120—130 процент дүүргэдэг.

Зураг дээрэ: аппаратчицанууд В. Вишнякова Л. Малютина хоёр.
С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ӨӨҺЭДЫНГӨӨ ХҮСӨ...

Бидэнэр бүлөөрөө, хоёр хүн туһалагшатайгаар 586 эхэ хонидые харууһалнабди. Тиихэдээ, үбһэеэ өөһэдөө сабшадаг заншалтайбди. Ехэ ургаса абахын тула хабартаа сабшалангаа өөһэдөө үтэгжүүлдэг гээшэбди. Энэ жэлдэ хонидтоо, хурьгадтаа хангалтама һайхан үбһэ бардамаар сабшажа абаһан хадаа, һанаа амар үбэлжэбэ хабди. Юрэдөө, өөрынгөө гараар бэлдэһэн үбһэн гээшэ амтатайшье, арьбаншье гэхэб. Мүн баһа зелёнкоёо өөһэдөө таригшабди.

Һаяхан манай колхозой ветврач Ж. Д. Чимитдоржиев ерэхэдээ, Ивалгын хонишон Ц-Д. Гэмпилдармаевай үүсхэл тухай, республикын газетэнүүдэй, «Байгал» журналай редакцинуудай республикын хонишодой мүрысөө соносхоһон тухай хөөрэжэ үгөө. Тиихэдээ манние тэрэ мүрысөөндэ оролсыт гэжэ дурадхаа юм.

Мүнөө бидэ 592 хурьга абаад түлжүүлжэ байнабди. 100 эхэ хонин бүриһөө 86 хурьга абаха тусэбтэй һэмди. Зуунһаа ... га абаа хадаа, тэ... оруулангүй, түлжүү...

Хониднай мүнөө т... түл үгэжэ байна. Хо... һатай болохо бүрэ... радаг гэжэ мэдээж... мэһээ нажартаа, на... луулхаһаа гадна, үб... үбһөөр, гурилай зү... ень тэдхэжэ байха ... тэй хамта, хурьга ... тула зооветеринари... дэй заабари захяа... хихаяа оролдодогди... хэдэ, дэн хурса з... гээшэ хурьга хая...

Нооһо горитойго... гэ һаа, хурьгадаа ... гаахаһаа һураггүй ту... шэргээхэдэ һайн ... нооһо хайшалхаһаа ... гадаа эхэнүүдһээ... амяарлан адуулда... дэйнь шэргэһэн хо... бэлшэхэдээ хамаагүй...

Мүн баһа хонидо... наар үрэжүүлдэг гэ... нүхэр техник-үрэжү... хоёрдохи мэргэжэл... үрэжүүлхэдээ, бүх... булта түрэхэ гэжэ с...

Республикын түрү... уряагаар манай б... һал мүрысөөндэ ор... шиидэбэбди.

Б-Д. РИ...
Яруунын аймагай ...
колхозой ахалаг...

Совет засагай
50 жэлэй нэрэмжэтэ

ХҮНДЭТЭ НЭРЭТЭН

— 50 жэлэй нэрэ зэргэтэй бригадаар һонирхоно гут? Хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн бригада, участогууд олон. Цех бүхэндэ байха,—гэжэ завкомой түрүүлэгшын орлогшо А. Н. Оширов хэлэхэ зуураа, нэгэ хэды бодолгото болобо.

— Нүхэд Уфимцевай, Маковей гэгшын, нүхэр Борисовагай даадаг шэрдэгшэ эхэнэрнүүдэй бригада. Алиниинь абахабта? Өөһэдөө шэлэгты. Магтажа хэлэхэ бригада, участогууд биил байха.

Социалис Ажалай Герой Анисим Николаевич Оширов заводто удаан саг соо хүдэлжэ, хүдэлмэришэн нүхэдөө һайн мэдэхэ юм. Агуу Октябриин 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ, замай залуушанай, Совет засагай 50 жэлэй нэрэмжэтэ бригадануудай гэшүүдэй нэрэ обог хүргэжэ даран тоолоно. Али нэгыень онсо илгажа, дурадхахань тэрээндэ бэрхэтэй байба. Хөөрэлдэһөөр, тоолоһоор байтараа, дизельнэ цех ошохо шиидхэбэри абтаа. Хүндэтэ нэрэ зэргэтэй хоёр бригада эндэ ажалладаг юм. Механическа ажал дүүргэдэг нүхэр Маковейн, тепловозой дизельнүүдэй нэгэ шухала деталь бэлдэдэг нүхэр Ларионовой бригаданууд. Нэгэдэхи бригадань гэшүүдэй тоогой талаар олон, хорёод хүн. Нүгөөдэнь үсөөншье һаа, орёо ажал дүүргэдэг залуу хүдэлмэришэдһөө бүридэнхэй.

Залуу хүдэлмэришэдэй харюусалгатай ажал хэжэ байһаниинь һонирхолтой байба. Тиимэһээ нүхэр Ларионовой бригадын гэшүүдтэй танилсаха гэжэ бодогдобо.

«Совет засагай 50 жэлэй нэрэмжэтэ бригада эндэ ажаллана» гэһэн гаршагые обёоронгүй гарахаар бэшэ. Бригадын хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһые гэршэлһэн улаан тугхантай вымпел таһалгын нэгэ углууе шэмэглэн харагдана. Эршэтэ ажалай һүлдэ тэмдэг боложо бригадада барюулагдаһан энэ вымпел. Хэдэн жэлэй үнгэрхэдэшье, нэрэ хүндэеэ алдахагүй, ажалай амжалтада хүдэлмэришэдые зоригжуулжа байха вымпел.

Ленинэй ордента локомотив-вагон заһабарилгын заводто ойн баярай мүрысөөнэй үедэ олон түрүүшүүл дүй дүршэлөө нарижуулжа, ажалдаа амжалта туйлаа.

Цехүүдэй олон тоото бригадануудһаа 54, участогуудай дундаһаа 18-ниинь мүрысөөндэ шалгаржа, цехкомуудай зуушалгаар завкомой заседаниин үзэмжэдэ табигдаһан байгаа. Завкомой тусхайта комиссинуудай нарин нягта шалгалтада ороһон, абаһан уялгаяа сүм дүүргэһэн, мүрысөөнэй тусхай гурим дүүргэһэн бригаданууд шэлэн абтаа. Тингэжэ эгээл эрхим 10 бригада, 8 участогта Совет засагай 50 жэлэй хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоһон байна.

Тэдэнэй нэгэн Владимир Григорьевич Ларионовой даадаг бригада. Эндэхи хүдэлмэришэд булта шахуу залуушуул, хори гаран наһатайшуул. Бригадын гэшүүдэй эгээл ахамад нүхэрынь дүшэ гаража ябанхай.

Бригада юрын лэ багахан коллектив. Хүн бүхэн өөрын даабари, уялгатай. Хүн бүхэн хэхэ ажалаа эртээнһээ мэдэжэ абадаг. Дизельнэ цехэй коллектив нэгэ һара соо локомотивай 25 дизель заһабарилха даабаритай. Тус бригадын гэшүүд дизелэй нэгэ шухала часть заһабарилдаг. Энэ ажал дүүргэхын тула тусхай мэргэжэлтэй байхаһаа гадна, дүй дүршэл, уран гар, һүбэлгэн ухаан хэрэгтэй юм. Тиимэһээ бригадын багахан коллектив мэргэжэл шадабаряа улам дээшэлүүлжэ, дүй дүршэлөө нарижуулан һайжаруулжа байна.

Дизельнэ цех шэнэ цехүүдэй нэгэн. Тепловоз заһабарилха даабариин заводто абтахада шэнэ цех эмхидхэгдээ, шэнэ бригада, участогууд бүридхэгдөө бэлэй. Эгээл энэ үедэ, 1964 ондо Владимир Григорьевич Ларионов бригадираар томилогдоо һэн. Залуу мэргэжэлтэдые оньһон ажалда һургаха, дүй дүршэлтэй болгохо гээшэ бэлэн бэшэ. Өөрөө шадамар бэрхэ, нарин гарта мэргэжэлтэ байха хэрэгтэй. Даажа абаһан ажалдаа дуратай, нарин нягта журамтай, үнэн сэхэ хүнүүд нүхэдэйнгөө этигэл найдабарида хүртэдэг, хүндэтэй болодог.

Бригадын гэшүүд Владимир Григорьевичые хүндэлдэг, үгынь дуулadag юм. Тиимэһээ бултадаа эбтэй эетэйгээр ажаллана, даабаряа һайнаар дүүргэнэ. Совет засагай 50 жэлэй нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө мүрысөөндэ оролсохо гэжэ тэдэнэр нэгэн дуугаар шиидээ һэн. Абаһан уялгаяа бодото дээрэнь бэелүүлхэ гэжэ бултадаа оролдоо, нэгэл һанал бодолтойгоор тэмсээ.

— Дизель тепловозой зүрхэн. Манай гараар, манай анхарал оролдолгын ашаар локомотивай эгээл шухала часть бүтээгдэнэ, — гэжэ бригадын гэшүүд омогтойгоор мэдүүлнэ. Иимэ харюусалгатай даабари дүүргэжэ байгаад, тэрээндээ халирхайгаар хандажа болохо аал?

— Болохогүйл даа.—гэжэ тэдэнэр өөһэдөө өөрынгөө асуудалда харюусана. Эдэ үгэнүүдые тэдэнэй хэжэ байһан ажал хэрэгынь гэршэлэн харуулна. Бригадын гэшүүд даабаряа 120—125 процент дүүргэдэг. Ажалдаа голодоһо гарганагүй, бүтээһэн продукцияа өөһэдынгөө тусхай тамгатайгаар хабсаралгын участогта сэхэ тушаана. Ажалай гү, али нийтын журам эбдэхэ ушар огто дайралдадаггүй юм.

Залуу хүдэлмэришэд юрэнхы бэлэдхэлээ, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлнэ. Совет Армида алба хэһэнэй һүүлээр эндэ 4-дэхи жэлээ хүдэлжэ байһан Николай Вихрев түмэр замай техникумдэ заочноор һуралсана. Тиихэтээ хамта нийтын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг, комсомолой цехэй бюрогой секретариин орлогшо юм. Бригадын нүгөөдэ гэшүүн Анатолий Цельгофер армида алба хэһэн, модоной техническэ техникумэй үдэшын отделениин студент. Тэрэ комсомолой бюрогой гэшүүн, соёлой хүдэлмэриин секторые һайнаар толгойлжо ябана. Бригадир В. Г. Ларионов технологическа институдай үдэшын отделениин 3-дахи курсда һуралсажа, инженер-механигай мэргэжэл шудалжа байнхай.

Ларионовой аха Виталий Григорьевич заводой кадрова хүдэлмэришэдэй нэгэн. 1950 онһоо эндэ хүдэлнэ. Завод эдэбхитэй хүдэлмэришэн В. Г. Ларионовые түмэр замай Хабаровскын институт эльгээһэн байгаа. Заводой тэдхэмжээр институт дүүргэһэнэй һүүлээр эндээ бусажа, механическа участогай мастераар хүдэлнэ.

Дизелиин шухала часть бүтээдэг бригада хүндэтэ энэ нэрэ зэргээ ажал хэрэгээрээ харюулна. Табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ мүрысөөндэ оролсожо, үндэр уялга абанхай. ... хаража үзөөд, ажала... луулхэ гэжэ хараал... 50 часай туршада хэ... час соо дүүргэхэ үүс... гаһан байна. Бриг... гүйлтаар ажалайнь ... дээшэлүүлэгдээ. Тэдэ... дынгөө шадабари ... луулжэ, 4—5 разря...

...

Бригадын гэшүүд... ажал хэрэгтэйнь тани... үдэрэй эдеэлэлгын з... Тиибэшье һаань залу... дынь таһарһаа гараж... наранагүй. Дундаа э... дэхэ юумэнь олон хэ... шаһан ном тухайгаа, ... картина, радиогоор ... һүүлэй һонин тухай ...

Мүнөө үеын хүд... асуудалаар һонирхо... наар ажаллахынгаа ... һайханай ном унш... шудална, институт. ... ралсажа, бэлиг шад... луулнэ. Тэдэнэй з... рионовой даадаг бриг... гай 50 жэлэй нэрэ ... бригада.

С. БА...
манай ...

ҮЙЛЭДБЭРИИН КОНФЕРЕНЦИ ДЭЭРЭЬЭЭ ТЭМДЭГЛЭЛ

ЖАХЫГАА АШАГ ОЛЗОТОЙ БОЛГОХО

...хта хотодо аймагай пар... эдэбхитэдэй научно... конференци болобо. Хү... ашаг олзые саашадань... хүдөө ажахын фондын... ...) ехэ болгохын ту... ...днуудай хубаарилые... шэнэдхэхэ ба тэрэнние... ...ха асуудал зүбшэн... ...йна. Энээндэ СССР-эй... академиин Сибириин... ...ряадай филиалай эр... колхоз, совхозуудай... ...эд болон ахалагша мэр... ...далсаа.

...ахын үйлэдбэриин ашаг... ...үүлгэ—арадай ажахын... ...риаго», «Хүдөө ажахын... ...дажа абалгын ба ту... ...тоохо ёһо гурим» гэ... ...дые экономикын эрдэ... П. Б. Галданов хээ. Мүн... эрдэмэй кандидат Б. Н. ...фонднуудай хубаарилые шэнэдхэн таарuулха ба тэрэнние һайнаар ашаглаха гээшэ хүдөө ажахын фондын ашаг дээшэлүүлхэ арга нүхэсэл» гэһэн асуудалаар элидхэбэ.

Һүүлээрнь колхоз, совхозуудай экономистнууд болон хүтэлбэрилэгшэд өөһэдынгөө ажахын экономическа байдал зарим тэдыгээр шэнжэлжэ, үйлэдбэреэ зүбөөр эрхилхэ тухай һанал бодолоо тодорхойлон хэлээ. Ажахын гол фонддо оролсодог таряалан, сабшалангай газарые һайнаар ашаглахада ажалай гаргаша али зэргээр харюулагдажа болохо байһан тухай «Дружба» колхозой түрүүлэгшэ И. П. Осеев хөөрэбэ.

— Газарай үрэжэл дээшэлүүлхын тула минеральна үтэгжүүлгэ хэрэглэхэдэ экономическа һайн үрэ дүн туйлагдадаг байһаниинь арсашагүй, — гэжэ тэрэ хэлэбэ.—Энээнние манай ажахын жэшээ дээрэһээшье элеэр хаража болоно. Минеральна үтэгжүүлгэ дуталдажа, нэмэлтэ тэжээл оруулагдаагүй 30 га саахарай свёкло ургуулһанһаа гектар бүриин 1 түхэриг 32 мүнгэнэй гарзада орообди. Сэхэ гаргашыень тоолоходо центнер свёклын өөрынь үнэ сэн 4 түхэриг 41 мүнгэтэ болоо. Харин свёклын газарые хоёр удаа зөөлэрүүлэн, гектар бүридэнь 1,5 центнер суперфосфат оруулһан талмайһаа 21 центнер ургаса дээгүүр хуряагдажа, га бүриин 38 түхэригэй олзо абтаһан байна. Тиихэдэ, центнер свёклын өөрынь үнэ 3 түхэриг 63 мүнгэтэ боложо, үтэгжүүлгэдэ гаргашалагдаһан нэгэ түхэриг бүхэн 6 түхэриг 40 мүнгэнэй олзо үгөө бшуу. Үшөө нэгэ жэшээ: 1966 ондо үнинэй луговод А. В. Колодиндо даалгагдаһан участогай 20 гектарта 500 тонно наг шэбхэ тараһанай ашаар гектарай 26 центнер гэхэ гү, али урда жэлэйхиһээ 14 центнерээр ехэ ургаса хуряагдаа һэн. Харин үнгэрһэн жэлдэ тэрэл участогай га бүриһөө 36 центнер үбһэн абтаа (һайса шэбхэлэгдэһэн газар 4—5 жэлэй туршада үрэжэлтэй байдаг). Сэхэ гаргашыень тоолоходо 1 центнер үбһэнэй өөрынь үнэ сэн 1965 ондо 2 түхэриг 04 мүнгэн, 1966 ондо 2 түхэриг 71 мүнгэн, 1967 ондо 90 мүнгэтэ болобо. Түрүүшын жэлдэ энэ сабшалан дээрэ хэгдэһэн хүдэлмэриин гаргаша харюулагдаагүйшье һаа, шэбхэжүүлгэдэ гаргашалһан 1 түхэриг бүхэмнай 1967 ондо 2 түхэриг 70 мүнгэ сэбэр олзо үгөө.

Удаань Ехэ-Нугын совхозой парткомой секретарь Э. Б. Ранжуров фондын ашаг дээшэлүүлгэдэ юун һаад түбэг ушаруулдаг бэ гэжэ хөөрэбэ.

— Манай совхоз бии байһан бүхы малдаа хүсэд хүрэхөөр тэжээл бэлдэжэ шадаагүй дээрэһээ малай ашэмэ багаар абана,—гээд тэрэ захалба.—Тиимэһээ мал ажал эрхилэлгэдэ, илангаяа байра барилгада, мал харууһалгада хэды ехэ мүнгэн гаргашалагдабашье, тэрэнээ харюулмаар ашаг олзо абтанагүй. Ушар иимэһээ бэлэдхэгдэдэг тэжээлэй хэмжээе, малай тоо толгойе тааруу хэмжээндэнь хүргэхэ гэхэ гү, али гол (основной) ба эрьесын (оборотно) фонднуудай хоорондо гараһан илгаае гуримшуулан таарuулха шухала. Мүн техникэ ашаглалга фондын ашаг үгэлгэдэ бага бэшээр нүлөөлдэг. Машина техникэеэ бүтээсэтэйгөөр, удаан болзорто ашаглахада алишье талаараа һайн. Тиигэбэшье ажахыда шэнэ техникэ абтангүй, хуушан техникын олоор сугларшоод байхада фондын ашаг үгэлгэнь доошолно. Манайда эгээл иимэрхүү байдал тохёолдонхой.

Погранична совхозой директор Ф. И. Кушнарев үйлэдбэрие томолхон мэргэжүүлхэ талаар хэгдэжэ байһан түрүүшын алхамууд тухайгаа тогтон хэлээ.

— 1965 онһоо урагша совхозоймнай бүхы отделенинүүд олон һалбаритай ажахынууд байһан юм. Бултадаал бага багаханаар нооһо, мяха, һү, овощ, хартаабха, свёкло гэхэ мэтэ продукци үйлэдбэрилдэг бэлэй. Иимэл тааруу жэжэ байһанһаа үйлэдбэреэ гуримшуулха, түрүү технологитой болгохо гээшэ бэрхэтэй һэн. Мүн продукциин өөрынь үнэ сэн ехэ, ажахымнай ходо гарзада ородог байгаа. 1964 ондо 211 мянган түхэриг гарзатаһан.

Энээнһээ шухала тобшолол хэжэ, ажахынгаа һалбаринуудые томодхожо эхилээ һэмди. Гахайн фермэнүүдые нэгэдүүлэн томодхообди. 1963—1964 онуудта нэгэ центнер гахайн мяханай өөрынь үнэ сэн 150—157 түхэриг болоһон, гахай үсхэбэрилгэһөө 36—29 мянган түхэриг гарзатаһан һаа,—харин 1966—1967 онуудта центнер мяханай үнэ сэн 126—116 түхэриг боложо, 1,7—8 мянган түхэриг олзотоһон байнабди. Мүн бусадшье һалбаринуудтаа томо. тусхай шэглэлтэй фермэ, бригадануудые эмхидхэжэ байнабди гээд Ф. И. Кушнарев хөөрөөгөө дүүргэбэ.

Продукциин өөрынь үнные хямдаруулха ба үйлэдбэрие ашаг олзотой (гарзаяа харюулхаар) болгохо арга замууд тухай үйлэдбэриин управлениин түсэблэлгын-экономическа таһагай начальник А. Н. Пахирко гэгшын хэһэн элидхэл тушаа Худэриин совхозой главна экономист М. Д. Москвитин үгэ хэлээ.

Тэрэшэлэн ажахын экономико хүгжөөхэ асуудалнуудаар «Дружба» колхозой главна экономист Е. А. Варнавский, Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ А. Н. Соковиков, КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь Н. Ф. Елизов гэгшэд үгэ хэлээ.

Хоёр үдэр үргэлжэлһэн энэ научно-үйлэдбэриин конференци хадаа аймагай колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, экономистнууд болон партийна хүдэлмэрилэгшэдтэ ехэхэн аша туһатай байһаниинь элитэ.

Д. ДУГАРОВ,
манай корр.

Хяагта.

...ЙРЬОО ҺЭРИҺЭН ...АЙГА СОО

...Майск— ...лмэришэнэй тосхон

...Баргажанай аймагай ...зүүн-хойто зүгтэ ту... ...нүүд соо шэнхинэн ...һан нарһан тужын ...һайхан Майск гэжэ ...нэй тосхон бодхоог... ...һэн. Тиигэжэ Буряад ...карта дээрэ үшөө нэ... ...нэрэ бэшэгдээ бэлэй.

...зургаан жэл үнгэ... ...нүүдэй хугасаа соо ...тосхон ургажа, хэзээ ...гурээһэнэй бэлшэжэ ...г дайдада үргэн һа... ...й үндэр сагаан гэр... ...эн бодоо.

...ндо модо отологшод. ...һоо тортог абадаг үй... участогай хүдэлмэри... ...нэ.

...тай түхэл маяггай... ...һан 250 хүнэй һуу... ...соо үдэшэ бүри залуу ...сугларжа, һонин ...хатар наада гүй... ...ой һайнаар амарна. ...хүнэй һууда эдэлхэ ...һын. 400 үхибүүдэй ...н жэлэй һургуулиин ...аг баригдажа, ашаг... ...гбэ.

...гой ошохо тума ху... ...лэшорно, бүри олон ... Үшөө нэгэ хэдыхэн ...рхэдэ энэ тосхоной ...ой шэнжэтэй боло... ...гүй.

...дэлмэришэ ...н зоноор...

...мэдэхээр хүдэлмэри... ...зон. Ципиканай наб... ...гудэй дээгүүр үүрэй ...рэн толотожо байха ...эришэд Хурамхаа... ...промхозой конторын ...э, согтой хүхюугээр ...элдэнэ, тамхилна.

...й сэнхир хүхэ шэрэ... ...бус ерэжэ, хүдэл... ...нүүдээ сэлин зог... ...нэгэниинь «Друж... ...бариихай, нүгөө... ...эритэ һүхэнүүдээ ...ге соо һууринуудаа ...нүүд болоно.

...ргын тооһо бурьюу... ...автобус шэнхинэн ...лмэришэд ямар бэ ...н бодолдо эзэлэглэн ...һууна. 15 кило... ...автобусууд заһамал ...жа, багжагар томо ...руу шурган оробо. ...зүүдэлэн дуулажа ...модод бидэнэй ур... ...лэ, арадаманай

...соо нэгэшье хүч үгы ..., хари сэхэ урда... ...ан хүсэтэ МАЗ-ууд ...й хүндөөр эрхирэн, ...е доһолгон гаража ...й зэргэлжэ һууһан ...эришэн Анатолий ...урдаһаа энеэбхи...

...Хурамхаанай лес... ...лоошод гурбан ха... ...шэрэнэ. Энэ һүниин ...лоошод һүүлшынгээ ...,—гэжэ ойлгуулба.

...ошье модо отолог... ...хүрэжэ ерэбэбди. ...ад өөр өөрынгөө ...таран ошоно. Хай... ...хэдэш, отологдожо ...модон.

...шэд үни нобшордог ...хэдыхэн лэ мину... ..., үглөөнэй хүйтэн ...хэдэн олон «Дэуж... ...д эбтэйгээр ханхи... ...н модод абяагай... ...унана. Ехэ модо... ...шээл ингэжэ эхилбэ. ...й хүдэлмэришэд ...тугаахадаа гидро... ..., Тиигэжэ отолһон ...тээшэнь түлхижэ ...тракторaар шэрэхэдэ ..., хүдэлмэришэдтэ... ...нхой.

...эндэ ёһотой «бэйл... ...байһан мэтэ, хэ... ...шэрэһэн трактор... ...хүсэтэ МАЗ-ууд, нариихaнаар жииганалдаһан «Дружба» хюрөөгэй аялганууд хуу баран ниилэжэ, хүнды тайга соо хүсэтэй дуунай аялгаар ханхинана. Хурамхаанай леспромхозой бүхы бригаданууд һара бүри түсэбөө үлүүлэн дүүргэнэ.

3. Оньһон техникын хүсөөр

Леспромхозой урагшатайгаар түсэбөө дүүргэжэ шадаха ябадал гансашье хүдэлмэришэдһөө дулдыдаха бэшэ. Мүнөө үедэ модо бэлдэлгэдэ оньһон техникэ үргэнөөр хэрэглэдэг болонхой. Нёдондо эндэхи хүдэлмэришэд шэнэ техникэ үргэнөөр хэрэглэжэ, ехэ амжалта туйлажа шадаһан юм.

Энэ леспромхоз, залуу предприяти. Эндэхи ой тайга модоор баян. Саһан багаар ородог. Тиимэһээ модо отолходо таатай зохид. Газарайнь хурьһэнэй хатуу дээрэһээ жэлэй алишье сагта хүндэ ашаанай машинануудаар модо шэрэдэг юм.

Гэбэшье хүшэр саг түс коллективэй ажалда нэгэтэ бэшэ тудалдана. Ашаанай машина мүртэй һайнаар заһабарилха мастерской, мүн тэдэнние байлгаха гараж үгы байһаар. Машинынгаа эбдэрхэдэ ханхинама хүйтэн сагта, нажарай хура бороо соогуур заһаха саг нэгэтэ бэшэ жолоошодто ушарна. Жолоошод мүнөө гурбан халаан соо машинаяа ашаглан, 30 модоной зайтай Могойтын складта модо шэрэдэг болонхой. Саг соонь зохид һайн байрада машинаяа заһабарилдаг һаа, бүришье түргэноор модо шэрэдэг болохо һэн.

Модо отолдог хүдэлмэришэд хэдэн мэргэжэл тэгшэ һайнаар шудалжа, алишье сагта нүхэрөө һэлгэхээр бэлэн байдаг. Ингэжэ модо отололгодо бүхы мэргэжэл шудалжа хүдэлхэдэ, хүдэлмэришэ зондо яһала туһатай.

Хурамхаанай леспромхозой хүдэлмэришэд эбтэйгээр хүдэлжэ, хододоо шэнэ юумэ бэдэрэн, шэнэ арга хэрэглэжэ, урагшатайгаар ажаллана. Тиигэжэ 500 гектар газарта шэнэ аргаар модо отолходоо сагдуул модо гамнажа, 10.000 түхэриг жэл бүри алмадаг болонхой. Мүн лэ модо ашадаг КМ-2Л гэжэ шэнэ кран хэрэглэжэ, 466 түхэриг алмаа. Ажалаа хүнгэдхэжэ, бүри ехэ модо богони болзор соо отолхын түлөө ёһотойгоор оролдон, хүдэлмэришэ хүдэр хүбүүд шэнэ оньһон техникэ нэбтэрүүлнэ. Тиигэжэ яһала олон оньһон техникэ, модо отолхо шэнэ арга нэбтэрүүлэгдээ. Модо шэрэдэг ТДТ-75 трактор хэрэглэн, модо ашаха кран зохёожо, «Курумканец» гэһэн нэрэ үгэһэн бэлэй. Тэрэ кран хуушанай К-7 кранһаа үлүү хүсэтэй, модо ашахадашье түргэн болоһон. Бии байһан техникэеэ нарижуулан һайжаруулжа, леспромхозой хүдэлмэришэд 46 мянган түхэриг алмажа шадаа.

Шэнэ арга хэрэглэжэ, хүдэлмэришэдэй ёһотой һайнаар ажаллаһанай ашаар леспромхозой коллектив нёдондо жэлэйнгээ түсэбһөө гадуур 32 мянган кубометр модо гүрэндэ тушааһан байна.

Үдэр хоногой ошохо тума ургажа, хүдэржэжэ байһан энэ леспромхозой коллектив табан жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь түрүүн дүүргэхэ гэһэн социалис уялга абаад, урагшаа эрмэлзэһэн һанал бодолтойгоор хүдэлжэ байна.

Бүхы хүдэлмэришэдтэ жэшээ харуулан ажалладаг Василий Шукин, Анатолий Данилов, Валентин Якмилин, Н. Лазарев, Г. Шуткин болон бусад түрүүшүүл даабаряа холо үлүүлэн дүүргэнэ. Коммунис ажалай ударнигай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн зоримгой хүбүүдһээ дутангүй бэшэшье хүдэлмэришэд ажаллана.

Хүбшэ тайга хүсэтэ ажалай аялгаар доһолгоһон Хурамхаанай леспромхозой хүдэр ажалшад үшөөшье ехэ амжалта туйлажа, ажалаараа алдаршаха гээд найдахаар.

К. ЖАМЬЯНОВ.

«Минск-22» гэжэ совет электронно-бодолгын машина Чехословакида мэдээжэ болонхой. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Агуухэ Октябриин социалис революциин нэрэмжэтэ Тржинецкэ металлургическа заводто тодхогдоһон эдэ машинануудай нэгэн дээрэ оператор Зденка Фоберова ажаллажа байна. ЧТК-ТАСС-ай фото.

Редакцида ерэһэн бэшэгүүдһээ

КАБИНЫН ШЭЛ ОЛДОНОГҮЙ

Хүндэтэ редакци! Ниислэл Улаан-Үдымнай шэлэй завод сонхын шэлһээ гадна, олон янзын эдлэл бүтээдэг болоо юм гэжэ хэлсэдэг, газетэдэшье бэшэдэг. Теэд автомашинын, тракторай кабинын шэл, фара тон хомор байдаг. Имэ хэрэгсэлнүүдые тус завод үйлэдбэрилнэ гээшэ гү?

К. АЮШЕЕВ,
«Победа» колхозой тракторист.

Захааминай аймаг.

РЕДАКЦИҺАА. Энэ бэшэгэй үндэһөөр манай корреспондент Улаан-Үдын шэлэй заводой главна инженерэй орлогшо Е. С. Горбатенкотэй хөөрэлдэһэн байна. Тус завод автомашинын, тракторай кабинын шэл бүтээн гаргадаг болоһоор үнихэнэй. Тиимэ шэл жэл соо 50 мянган дүрбэлжэн метр үйлэдбэрилхэ даалгабаритай. Энээние СССР-эй Барилгын промышленностиин министерствын мэдэлэй «Союзглавсбыт» нэгэдэл захижа хүүлдэг юм. Энэ захилаар хэгдэһэн продукцие тус нэгэдэлэй хубаарилһанай ёһоор хэрэглэхэ эзэдтэнь (заводуудта) сэхэ эльгээдэгбди. Жэшээлхэдэ, манай Улаан-Үдын «Электромашина» завод нилээд ехэ тиимэ шэл абадаг.

Автомашинын, тракторай, мотоциклай фарай шэл манай завод хэдэггүй юм гэжэ нүхэр Горбатенко мэдүүлнэ.

ЭХЭНЭР ЗАГАҺАШАН

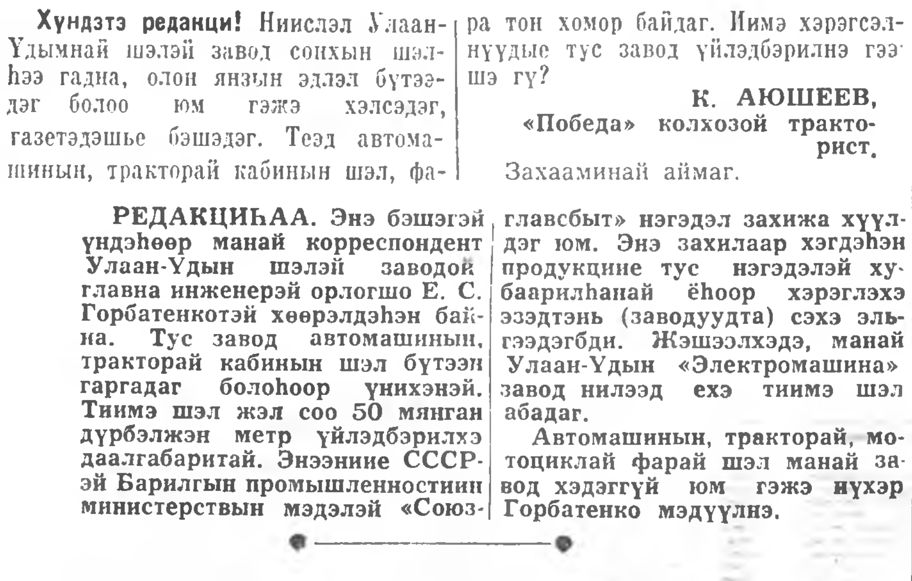

Загаһа бариха гээшэ эхэнэр хүндэ бэрхэшээлтэйшэг ажал. Хэды тиимэ болобошье Прасковья Александровна Лиучи гэгшэ 15 жэлэй туршада загаһашална. Тиихэдээ эрэшүүлһээ заашье дутуугүй хүдэлжэ байха юм.

Бусанска нуур дээрэ загаһа баридаг бригадада ажаллана. Илангаяа үбэлэй үедэ мүльһэн дороһоо загаһа бариха гээшэ хүнгэн бэшэ. Гэбэшье Прасковья Александровна хүйтэнһөө тунхаридаггүй. «Дадал болошооб» гэжэ тэрэ хөөрэнэ. Нүхэр Лиучи тосхонойнгоо арад зоной дунда хүндэтэй хүн. Тэрэ болбол Баунтын аймагай Соведэй депутат юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: П. А. Лиучи.

В. ЧУНАВЛЕВОЙ фото.

„Буряад үнэндэ“ бэшэһэнэй һүүлээр

„УНЖАГАЙРҺАН БАРИЛГА“

«УНЖАГАЙРҺАН БАРИЛГА». Иимэ гаршагтайгаар хүдөө бэшэгшэ Б. Шоёновой бэшэг «Буряад үнэнэй» мартын 20-ной номерто толилогдоһон юм. Тэндэ Цакирай хүдөөгэй больницын дэргэдэ 3 жэлэй урда тээ хүүгэдэй эмнэлгын таһаг барижа эхилһэн аад, торхыень бодхоод зогсоогдошоо. Энэ унжагайрһан барилга дүүргэжэ, нютагай зоной эрилтэ хангаха талаар Захааминай аймгүйсэдком анхаралаа табиг лэ гэһэн байгаа.

Энээн тушаа Захааминай аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо нүхэр **И. Поломошнов** редакцида ингэжэ мэдээсэбэ:

«Буряад үнэн» газетэдэ гараһан шүүмжэлэл зүб. Тэрэ барилгые Цакирай больницын главна врач байһан нүхэр Банзаракшеева өөрынгөө үүсхэлээр барюулжа, торхыень бодхооһон байгаа. Тиигээд тус барилгада һомологдоһон мүнгэнэй дуталдаһан ушарһаа дууһагдаагүй, мүнөө хүрэтэр зогсоогдошоо.

Мүнөө жэл Цакирай больницые капитальнаар заһабарилгада 30 мянган түхэриг табигданхай. Энэ больница тон һайнаар шэнэдхэгдэн заһабарилагдажа, уһаар дулаасуулагдадаг болохо. Харин үхибүүдэй больницын тэрэ барилгые байгша ондо бэшэ. 1969 ондо дууһахаар хараалнабди. Энэ талаар һунгагшадай һанамжа дурадхалнууд олон ороһон юм. Тиимэһээ энэ заабол гүйсэдхэгдэхэ ёһотой.

СЭНХИР НУУРНУУДАЙ ЭРЬЕДЭ

САГААН СЭНХИР хүхэ нуурнуудай орон — Яруунa нютагаар һаяшаг ябажа ерэгдээ. Добуун мэтэ тобойжо хүрэшэһэн Нарһатын нуурай набтархан урда эрьедэ Яруунын аймагай түб тосхон маанадые угтаба.

Нэн түрүүн эндэхи ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй суглаан дээрэ малшадай, тэрэ тоодо адуушадай эрилтэнүүдые хангаха асуудал зүбшэн хэлсэгдэжэ байһан үедэ дайралдабабди.

Исэнгын совхозой директор Дмитрий Рабданович Банзаракшеевтэй уулзажа, үүсэ тухай, адуунай мяханай хэр зэргэ үнэтэй сэнтэй тухайнь, мүн адуу үсхэбэрилгын ашаг олзо ямар гээшэб, гүрэндэ худалдахада өөрынгөө сэнгые харюулна гү гэхэ мэтэ асуудалнуудаар ярилдабабди.

Заабол юундэ Дмитрий Рабдановичтай адуун тухай хөөрэлдэхэ бологдооб гэхэдэ, Исэнгын совхоз адуу үсхэбэрилхэ талаар республика соогоо яһала амжалта туйлаһан ажахы байһаниинь мэдээжэ.

— Үнгэрһэн жэлдэ болоһон ярмаг дээрэ манай совхоз 150 толгой адуу худалдаа,—гэжэ совхозой директор хөөрөөн соогуураа дурдаба.

Моридые худалдаха ярмаг манай республика соо эгээ түрүүшынхеэ Нарһатада үнгэргэгдөө гэжэ газетэнүүдтэ бэшэгдээ, радиогоорше хэлэгдээ һэн. Ярмаг нээгдэхэнь гэһэн һураг суугай тарахада Нарһата руу үүсэ худалдан абахаяа Хори, Хэжэнгэһээ, Улаан-Үдэ, Загарайһаа үнгэржэ ерэхэдээ, мантай хүршэ һуудаг Эрхүү, Шэтын областьнуудһаа адуунай мяханда дуратайшуул ерээ бэлэй.

Энэншье гайхалгүй. Юуб гэхэдэ. гансашье манай Буряад орондо хүн зон адуунай мяханда дуратай бэшэ, мүн тиихэдэ бүхы Союзаймнай олохон республикануудай национальна областьнуудташье тэрэнние аргагүй хүндэлдэг шуу. Хилын саадахи гүрэнүүдтэ мориной мяхан диетическэ эдеэ хоол гэжэ сэгнэгдэдэг лэ. Жэшээ болгон абажа харахада, тэрэ холын Францида, үнэтэ шампанскын бии болоһон нютагта, жэл бүри олон мориной мяхан эдигдэнэ.

Мориной мяханай нимэ һайн, амтатай, эрхим эдеэн байһан дээрэһээл Нарһатын ярмаг шууяа ехэтэйгээр үнгэрөө бшуу.

ЯРУУНА! Сэнхир хүхэ нуурнуудай орон, үрэжэлтэ баян газар. Тоогүй олон гол горход, нуурнууд, нуурнууд. Хайр шулуун оёор дэбисхэртэй хүйтэн уһата Витим голһоо нааша хэды ехэ тала дайдаб. Тусхайлан хэлэбэл, талалиг нуганууд Нохоони, Ара-Нохоони, Түрхэл, Заза, Зазын-Адаг, Байса, Бүтүү, Ёндондин, Аршаан-Тала, Түлдүм, Бугата, Боржо, Сагаан-Хужар... Урдань бүглүү харанхы байһан эдэ газарнууд мүнөө ашаглагдажа, совет ажахынуудта ехэ хэмжээнэй олзо орошо оруулна. Дээрэ дурсагдаһан эдэ элдин, тэдхэмжэ ехэтэй бэлшээринүүдэй хэмжээе хэдэн зуу мянган гектараар тоолжо барашагүй юм. Юундэб гэхэдэ, заха хизааргүй гэжэ хэлэхэдэ болохо. Хүнэй нюдэнэй харасада багтахаһаа байтагай, самолёт дээрэһээшье дурамбайн хёрхо харасада захань оногдоогүй энэ дайда, эрдэмтэдэй тоолжо багсааһанай ёһоор арбан мянга гаран дүрбэлжэн километр болоно. Энэншье үшөө тухайламжа, багсаамжа ааб даа.

ЭНЭ НЭЛЭНХЫ тала дайда, бэлшээрие гансал адуу мори үсхэбэрилжэ ашагламаар гээшэ ха. Ондоогоор тэрэнэй хүнэй мэдэлдэ орошохонь тиимэ бэлэн хэрэг бэшэ. Эндэ хони, үхэр олоор барижа болохогүй. Юуб гэхэдэ, эдэ мал бэлшээри хоорондын зайе дабажа гарахагүй бшуу. Гансал адуун, адуун... Хэдэн арбаад модо зайе һэншье гэнгүйгөөр гаталдаг адуу морид лэ эндэ таатай зохидоор атарлан бэлшэн таргалха ушартай. Яруунa мэтэ иимэ бэлшээритэй нютагта түхэреэн жэл соо адуу морид тиимэ ехэ тэжээл хэрэглэхэгүй болоно.

Тиимэһээл эндэхи зоной үбгэ эсэгэнэр, элинсэг хулинсагынь адуу моридые олоор баридаг байгаа бэшэ гү?! Жэшээ болгон иимэ нэгэ баримта дурдая. Урдань хада, хэзээ юм даа, теэд даншье удаан болоол үгы ха. Зазада Санжын Ринчинтэн гэжэ айлайхи ажаһууһан гэхэ. Тэрэ айл үмдэхэ хубсаһаараа, эдихэ хоолоороошье хүнүүдһээ тиимэ ондоо бэшэ юм һэн гэжэ хэлсэдэг. Тиибэшье тэрэ айлай адуун гэхэдэ, хара торхируун мэтэ олошорһон байгаа. Тэдэнь миил зүндөө дайдын уужамда өөһэдөө үдэшөө бшуу. Эзэниинь Санжын Ринчин гэдэг эрдэм номоор оборшог һэн тула адуунайнгаа тоо толгойе алдаад, Зазын хотогорой дүүрэн бэшэ байгаа һаань, адуумни дутуу гэжэ багсаадаг байһан гээ.

Мүнөө Зазада Исэнгын совхозой адуун һүрэг атарлан бэлшэдэг. Тэндэ адуугаа танихагүй эзэн гэжэ үгы, эзээ танихагүй адуун гэжэ үгы. Мүнөө Зазын эзэн Санжын Ринчин бэшэ, харин Исэнгын совхозой 24 адуушад болонхой. Тэдэнэр бригада бригадаараа хубааржа, совхозойнгоо 1440 толгой адууе харууһална. Тус совхоздо 513 гүүн бии юм байна. Хамта дээрээ мүнөө жэлдэ 513 унаган абтахаар хараалагдана.

ИСЭНГЫН СОВХОЗОЙ адуун һүрэг жэлһээ жэл бүри олошоржо байна. Хэрбээ 1962 ондо оройдоол 785 толгой адуутай гэжэ тоологдодог байгаа һаа, дүрбэн жэлэй үнгэрһэн хойно тэдэнь 1244 болоод байба. Энэ совхоз адуугаар ехэхэн ашаг олзо оруулна. Ганса ярмаг дээрэ худалдаһан 150 толгой адууһаань 18.000 түхэриг олзо ажахыда орожо үгөө.

Энэ хөөрөөн соогоо үшөө нэгэ баримта заатагүй дурдаха хэрэгтэй болоно. Тус совхоз олон һалбаритай ажахы. Гүрэндэ һү, нооһо, хониной, үхэрэй мяха худалдадаг. Теэд тэдэнэйнь үнэ сэн мориной мяханда орходоо ямар юм ааб гээд хаража үзэе. Совхоз нэгэ центнер үхэрэй мяха үйлэдбэрилхын тула үнгэрһэн 1967 ондо 119,7 түхэриг мүнгэ зөөри (өөрынь үнэ сэн) гаргашалба. Нэгэ центнер хониной мяханай өөрынь үнэ сэн 86 түхэриг 66 мүнгэтэ болоһон байна. Тиихэдэ адуунай центнер мяхан оройдоол 52 түхэриг 66 мүнгэтэ болоһон байна. Ингээд ерэхэдээ тэрэнь үхэрэй мяханһаа 67 түхэригөөр, хонинойхиһоо 34 түхэригөөр хямда сэнтэй болоно. Энээние анхаралдаа абангүй үнгэрхөөр аал?

Тиимэһээл Исэнгын совхоз адуун һүрэгөө олошоруулхые оролдоно. Энэнь тон һайшаамаар гээшэ. һайшаагаагүйдэшье аргагүй. Исэнгын совхозой директор нүхэр Банзаракшеевтэй уулзажа хөөрэлдэһэмнай ехэл зүб байба гэжэ досоогоо һанагдана. Энэ ашаг олзо ехэтэй һалбаряа саашадаа бүри һайнаар, эрхилжэ, гол шэглэлээ алдангүй ябаарайгты гэжэ юрөөхөөр. Тиигээ һаатнай, хүн зон тандаа баярые хүргэхэл.

Наранай гарадаг зүг руу ябаа һаа, гушан гурбан Гулбайн, гурбан ехэ Яруунын сэнхир хүхэ нуурнуудай нютагта, адуун һүрэг үдэжэ, агта хүлэг моридой сэргэндэ уягдажа, абарга баатар ажалшадай тодоржо байгаа Яруунa заабол хүрэхэт.

С. БАНЗАРАКЦАЕВ.

СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин таһагай Буряадай филиалда молекулярна физикын лаборатори һаяхан нээгдэбэ. Тиигэжэ Буряадай эрдэмтэд эрдэм наукаяа саашадань арадай ажахыда үргэнөөр хэрэглэхэ һайн аргатай болобо. Зураг дээрэ: молекулярна физикын лабораториин техник Р. Ш. Намжилон ажалдаа.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

АНХАРАЛТАЙГААР ХАНДАХА

Ажалшадай депутадуудай Советскэ районой Соведэй сесси һаяхан боложо, предприяти, эмхи зургаануудта ажалшадай гомдол, мэдүүлгэнүүдэй хэр зэргээр харагдадаг байһан тухай асуудал зүбшэн хэлсээ. Тус асуудалаар элидхэл районой прокурор нүхэр Аксёнов хэбэ.

Хэлхеэ холбооной Улаан-Үдын контородо ажалшадай гомдол, бэшэгүүдые харалга һайнаар табигданхай. Тэндэ энэ хэрэг харалгада конторын начальник нүхэр Борголов, инспектор Фролов, месткомой түрүүлэгшэ Беломестных гэгшэд анхаралтайгаар хандана. Тус контородо ороһон бэшэгүүд саг соогоо бүридхэлдэ абтажа, дары харагдадаг байха юм. Тэрэ асуудалаар зохихо шиидхэбэри абтана, эзэдтэнь саг соонь харюу үгтэнэ.

Гэхэтэй хамта зарим эмхи зургаануудта ажалшадай гомдол, мэдүүлгэнүүдые харалгада анхарал багаар хандуулагдана гэжэ хэлэгдээ. Илангаяа горжилуправлениин заһалга-барилгын конторын хүтэлбэрилэгшэд энэ хэрэгтэ анхарал багатайгаар хандана. Гэр байра заһалга тэндэ тон удаан, саг соо муугаар хэгдэдэг байха юм. Энээн тухай ороһон бэшэгүүд бүридхэлдэ абтадаггүй. Тэрэшэлэн столовонуудай трестдэ ба ниитын эдеэ хоолой предприятинуудта энэ хэрэг хангалтагүй гэжэ тэмдэглэгдээ.

Элидхэл тушаа олон хүн үгэ хэлээ. Предприяти, эмхи зургаанууд ажалшадай гомдол, мэдүүлгэ хараха хүдэлмэри һайжаруулха талаар зохихо шиидхэбэри сесси абаба.

Д. КОЛМАКОВ.

ЗЭДЫН АЙМАГТА

ТҮГЭСХЭЛЭЙ ХЭШЭЭЛНҮҮД

Хабарай дулаан удэрнүүд ерэжэ, аймагай ажахынуудай таряалан дээрэ трактор, машинануудай абяан холоһоо соностон дуулдадаг болобо. Энээнтэй ташарамдуулан, колхоз, совхозуудай партийна комитедүүд политическэ һуралсалай түгэсхэлэй хэшээлнүүдые үнгэргэжэ байнхай.

Жэшээлхэдэ, түгэсхэлэй хэшээлнүүд «Мир» колхозой бүхы гурбан отделениин партийна организацинуудта эмхитэйгээр үнгэргэгдөө. Колхозой Доодо-Бургалтайн, Жэлтэрэй отделенинүүдэй партийна организацинуудай пропагандистнар Б. Г. Мункуев, А. Г. Вербилов гэгшэд даабаридаа харюусалга ехэтэйгээр хандажа, һуралсалай хэшээлнүүдые тохисотой һайнаар үнгэргэдэг байһан юм. Энэ отделенинүүдэй коммунистнар марксизм-ленинизмын үндэһэ һуури шудалһан байна. Һуралсалай жэлэй программа сум дүүргэгдөө. Кружогуудта һуралсаһан коммунистнуудай олонхинь түгэсхэлэй хэшээл дээрэ һайн сэгнэлтэнүүдые абаһан байна.

Түгэсхэлэй хэшээлнүүд дээрэ коммунистнар ерэхэ жэлдэ ямар программаар һуралсаха байһанаа зүбшэн хэлсэбэ.

Коммунистнуудай политическэ һуралсалай түгэсхэлэй хэшээлнүүдтэ КПСС-эй райкомой түлөөлэгшэд хабаадалсажа, һуралсалай һайн талые, дутагдалнуудыень элирүүлһэн байна.

ЭРХИМҮҮДЭЙ ЭРХИМҮҮД

Аймагай колхоз, совхозуудай отаргуудта эртын хурьга абалгын халуун саһа үнгэрбэ. Тус абалгын үедэ хонишодой дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэжэ, дүнгүүдынь таба-табан хоногтоо сэгсэлэгдэдэг байһан юм.

Хонишодой дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй нэгэдэхи кварталай дүнгүүдые һаяхан КПСС-эй райком болон аймагай Советэй гүйсэдхэхэ комитет согсолбо. 100 эхэ хонин бүриһөө 106,9 хурьга абаһан «Коммунизм» колхозой эрхим хонишон Николай Чойдорович Гомбоев социалис мүрысөөндэ шалгараа. Мүн энэ колхозой хонишон Ц. Д. Цырепиловэй отарынхид 100 хонин бүриһөө 103,9 хурьга абажа, мүрысөөнэй дүнгөөр хоёрдохи һуурида гаранхай.

Аймагай хонишодой дундаһаа бултанһаа һайнаар ажаллажа, нэгэдэхи кварталай хугасаа соо 100 хонин бүриһөө 97—106,9 хурьга абаһан арбан отарын коллективүүдтэ КПСС-эй райкомой, аймагай Советэй гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан вымпелнүүд барюулагдажа, дурсагдаһан отаргуудай коллективүүд аймагай Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдээ.

ШЭНЭ ҺУРГУУЛИ

Һаяхан хабарай нэгэ дулаан үдэр аймагай түб Петропавловка тосхондо хүн зон хүлгөөтэй байба. Тэдэнэй дунда һайндэрэйхеэр хубсалһан һургуулиин һурагшад олон һэн. Ушарынь юуб гэхэдэ, Петропавловкын һурагшадта хиринисээр баригдаһан гурбан дабхартай һургуулиин шэнэ байшан «Бурятцелинстрой» трестын барилгашад бэлэглээ ха юм.

Шэнэ һургуулиин байшанда актова, спортын залнууд, столово бии. Һургуулинь 536 һурагшадай һууритай. Бүхыдөө классай 19 комнатонуудтай. Эндэ һуралсалай хэшээлнүүд кабинетнэ системээр үнгэргэгдэхэ юм. Мүнөө хими, физикын кабинедүүд гүйсэд түхеэрэгдэнхэй. Бусад кабинедүүдэй түхеэрэлгэнүүд асарагдана. Һургуулиин дэргэдэ котельнэ бодхоогдоһон юм. Тиимэһээ тус һургуулиин байшан үһанай уураар дулаасуулагдана.

— Һургуулиин шэнэ байшантай болообди. Барилгынь шанар һайн сэгнэлтэ абаа. Һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри үшөө саашадань һайжаруулха аргатай болообди,—гэжэ Петропавловкын дунда һургуулиин директор Э. П. Табинаев хөөрэнэ.

ҮШӨӨ НЭГЭ БАЯР

Аймагай түбэй дунда һургуулиин һурагшадта үшөө нэгэ баяр болоо: тэндэ спортивна һургуули нээгдэбэ. Самбо болон барилдаанда дуратай эдир 50 спортсменүүдэй секциие спортын мастерта кандидат Б. Доржиев хүтэлбэрилнэ. Спортын мастер В. Бадмаевай хүтэлбэри доро эдир 60 боксернууд һуралсана. Тус һургуулида эдир шахматистнарай, теннисистнүүдэй болон бусад секцинүүд хүдэлхэ юм.

Игэжэ эндэхи һурагшад өөһэдынгөө спортивна шадабариие улам һайжаруулха аргатай болоо.

В. БАЛЬЖАНОВ.

БУРЯАДАЙМНАЙ ТАЙГЫН БАЯЛИ[Г]

Буркоопсоюзай зверопромхозуудай трестын экономистнууд үнгэрһэн агнууриин хаһада республикын ангуушадай олзобори хэһэн ажалай дүн согсолбо.

Таба мянга шахуу ангуушад Байгалай үмэнэдэхи бүхы тайганнуудаар олзобори хэһэн байна. Байгалай хойгуурхи, мүн Зүүн Саянай хүртэшэгүй һарьдаг уулануудта ангуушад вертолёдоор абаашагдаһан байха юм. Республикымнай ангуушад гүрэндөө 1 миллион 650 мянган түхэригтэ ангай арһа тушаагаа. Энэ хаһаа сезоной даабариһаа 350 мянган түхэригөөр дээшэ болоно. Бэлдэгдэһэн ангай арһые үнгэрэгшэ сезонтой сасуулхада хахад миллион шахуу түхэригөөр ургаа.

Агнууриин хаһа соо Буряадаймнай ан баригшад булганай 6865 арһа тушааһан. Хэрмэн элбэг байгаа. Хахад миллионһоо үлүүтэй хэрмэн баригдаһан байна.

Баунтын аймагай ангуушад ангай арһа бэлэдхэлгэдэ ехэ амжалта туйлаһан байха юм. Тэндэхи ангуушад республика соогоо баригдаһан бүхы ангай арһанай дүрбэнэй нэгэ хубиие тушаагаа. Илангаяа олон хэрмэн (200 мянга) тэндэ баригданхай.

Хойто-Байгалай аймагай ангуушад эгээн үнэтэй ан—Баргажанай хара булга гол түлэб баригшад болоно. Тэндэхи промхозой штатна ангуушан Н. З. Петров үнгэрһэн сезондо 72 булга бэряа. Ангуушан Н. Г. Осипов нёдондо Нижне-Ангарскын дунда һургуули дүүргэһэн Раиса басагантайгаа хамта олзобори хээ. Эсэгэ басаган хоёр 75 булга, 31 үен бариһан байха юм.

Үнгэрэгшэ сезонойхидоол адли булга барилгаар Прибайкальска коопзверопромхозой штатна ангуушан Николай Георгиевич Шангин дахинаа чемпион болонхой. Тэрэ Байгал шадарай ой тайгаһаа зуу нэгэн булга олзоборилоо. Имэ олон булга хайшан гэжэ барьяб гэхэдэ, өөрынгөө зохёон бүтээһэн хабхаанаар булга барина. Энэ шэнэ хабхаанинь Москвада һонирхогдоо. СССР-эй Центросоюзһаа Буркоопсоюзай зверопромхозуудай трестдэ бэшэг ерэһэн байна. Тиихэдэ Н. Г. Шан[гинай зохёон бүтээһэн] хабхаан эльгээхы[е гуйһан] байгаа.

Үнгэрһэн агнууриин ха[һа соо] хэрмэ олые барьяб? Тэр[э] Баунтын аймагай «Заве[ты Ленина]» колхозой кладовой[] Бадма Дамбаевич Ба[] Богонихон сагай хуга[сааһаа] ри хээд, тэрэ 1900 хэрм[] Энэнь Буряадаймнай эрх[им] шадай жэл бүхэндэ бари[] мэнһээнь хоёр дахин олон[]

О. БЕРЕ[]

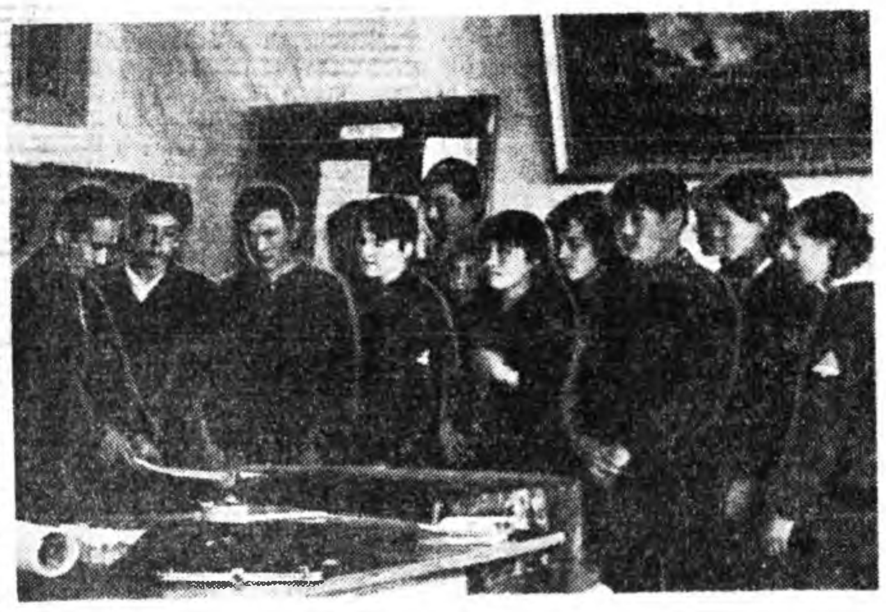

МИЛИЦИИН ЭДИР ТУҺАЛАГШАД

Яруунын аймагай Гүндын дунда һургуулида дүрбэдэхи жэлээ «Милициин эдир ханинарай» отряд хүдэлнэ.

Ахалагша классуудай эдэбхитэй, бэрхэ һурадаг табяад һурагшадһаа бүридэдэг тус отряд долоо долоогоор ээлжэлжэ һургуулидаа, интернадта, клубта болон бусад ниитын газарта үдэр бүри дежурладаг. Үхибүүдэй тамхи татаха, тоомоо таһарха, хулигантаха, жэжэ хирын хулгай хэхэ ябадалтайнь тэдэнэр тэмсэл хэдэг. Журам хазагайруулһан али нэгэн баримтын гарабал, тэрэниие хэһэн зэмэтэниие бариха гэжэ эдир дружинигууд ехэ оролдодог.

Эндэ нэгэн хоёр жэшээ дурдая. Һурагшадай хубсаһа раздевалка соо үлгөөтэй байхадань, бритвээр отолдог хулиган бии болобо. Тэрэниие бариха хэрэг гараба. Уданшьегүй эдир дружинигуудай гарта хулиган ороо. Магазинай наймаалагша нэгэ хайрсаг папиросни үгы болонобо гэжэ участково милиционертэ дуулгаба. Эдир туһалагшадтаа хандажа, тэрэ үдэшэндэнь хулгайшадые барюулаа һэн.

Милициин эдир туһалагшадай хэнииинь хэн гэшэгүй эдэбхитэй, абаһан даалгабаряа заатагүй дүүргэдэг. Тиибэшье тэдэнэрэй дундаһаа 10-дахи классай һурагшад Т. Страмиловае (отрядай командир), В. Зиновьевае, 9-дэхи классай һурагша Т. Страмиловае тусхайлан тэмдэглэмээр.

Г. БОРИСОВА,
Буряадай АССР-эй МООП-ой многотиражна газетын хүдэлмэрилэгшэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Яруунын аймагай Гундын дунда һургуулидахи «Милициин эдир ханинар» гэжэ отрядай гэшүүд ээлжээтэ даалгабаря дүүргэхэ тухайгаа зүбшэжэ байнад.

О. Гончикдоржиевай фото.

АРБАН ХОНОГОЙ УЛАРИ[]

Апрелиин үнгэрһэн арбан хоногто республикымнай газар лайда дээрэ ехэ дулаан, наратай үдэрнүүд байгаа. Арбан хоногой туршада 85—100 час соо наран игаагаа.

Хүдөө ажахын гол районуудта апрелиин 11—15-най үдэрнүүдтэ сүүдхын дунда зэргын температура 0 градус алхажа, дулаарха тээшээ эрьебэ. Тиигэжэ хабарай дулаан эхилээ. Хабарай эхин хадаа дунда зэргын болзорһоо 2—5 үдэрөөр түрүүлжэ ерээ.

Арбан хоног соо урда, түб болон Байгал шадарай зарим нютагуудта илангаяа дулаараа. Тэдэ нютагуудта үдэрэй температура 20—24 градус хүрэтэрөө дээшэлээ. Дурсагдаһан нютагуудта арбан хоногой дунда зэргын температура 3—5, бусад нютагуудта 1—2 градус дулаан байһан. Энэ хадаа үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ 2—3 градусаар дулаан, тиихэдэ Байгал шадарай нютагуудта нёдондоной хэмдэ байба.

Һүниин температура 6—13 градус, хойто районуудта 20 градус хүрэтэрөө хүйтэрөө.

Арбан хоногой һүүлшын үдэрнүүдтэ саһан, бороо ороо. Ехэнхи нютагуудта шиниг нойтон 1—6, урда болон түб районуудай зарим нютагуудта 7—13 миллиметр унаһан байна. Олонхи үдэрнүүдтэ һалхигүй, намдуу байһан болобошье, арбан хоногой һүүлээр шангадажа, секунда соо 15—20 метр хүсэтэйгөөр үлеэбэ.

Урда ба түб районуудта арбан хоногой һүүл хүрэтэр газарай хүрьһэн 30—50 сантиметр гүнзэгыдэ, зүүн-хойто болон Байгал шадарай районуудта хахалха газарай үедэ хүрэтэр газ[] Газарай хүрьһэн 196[7] түргэн гэдээ.

Республикын олон[] та газар яһала шинги[]

Таряан ажал эрхид[] онуудта полевой хүд[] жэ, газарай хүрьһэн[] то барихын тула бо[] жүүлгэ, сабшалан, та[] зар үһалалга, эртын [] лалга эхилээ.

Урда ба түб район[] бургааһан гүлгэлөө, [] тайгаа. Апрелиин тэн[] нуудай мүльһэн урда[] Сэлэнгэ мүрэнэй мүль[] нүүдтэ хаа хаагүй ло[] Апрелиин 2-то Сэл[энгэ] мүльһэн Ганзурин тос[хон] дон хүрэтэр, мүн Мост[] хахаа.

Л. ГОНЧ[]

«Буряад үнэн» газетын шанда хүртэхын түлөө жэл бүри эмхидхэгдэдэг заншалта эстафетэ байгша оной майн 10-да үнгэргэгдэхэнь.

Энээндэ ниислэл Улаан-Үдэ хотын мянгаад спортсменүүдэй зуу гаран команда оролсохо болоно. Хурдан солбон залуушуул түрүү һуури буляалдан, шандааһанайнгаа шангые, хүлэйнгөө хурданиие туршахань шуу. Ургы сэсэгэй һалбаржа байһан урин дулаахан хабарай һайхан хаһада залуушуулай урилдахада хабатай, гоёшье, сэнгүүшье ха юм.

Эстафетэдэ түрүү һуури эзэлһэн эрхим 12 командада кубок барюулагдадаг. Эдэ түрүү командануудай зургаанинь басагадай, бусадынь хүбүүдэй байдаг. Нёдондо жэлэй урилдаанда эрхимлэжэ, кубогта хүртэһэн командануудые дурдабал: 8 жэлэй һургуулинууд сооһоо 49-дэхи һургуулиин басагад илаһан юм. 10 жэлэй һургуулинуудһаа 65-дахи һургуулиин басагад, 42-дохи һургуулиин хүбүүд түрүүлһэн бэлэй. Техникумүүдэй дундаһаа багшанарай училищиин басагад, индустриальна техникумэй эдиршүүл; ажалай резервэнүүдэй команданууд сооһоо—16-дахи ГПТУ-гай басагадайншье, хүбүүдэйншье команданууд, үйлэдбэриин коллект[ивүүдһээ] авиазаводой техничес[кэ] спортсменүүд, дээдэ [һургуули]нуудһаа — Зүүн-Сибир[эй тех]нологическа инстит[уту]дай команда, багш[ын ин]ститудай хүбүүд[] илаһан юм.

Мүн хоёрдохи, гу[] рн эзэлһэн команда[нуу]дые рүүшын гурбан һуури[] гурбан зуу гаран спор[тсмен]тэ грамотанууд бар[юулагдаһан] байгаа. Мүнөө жэл [] нүүдэйхиһээ бүри [] шуулые хабаадуул[] ликын спортивна бү[] холбооной совет хар[] хүнүүдэйл хабаадал[] тума урилдаан-наад[] һонирхолтой байхаб[]

Хурдан солбон хү[] гад, эртээнһээ бэеэ һ[] наар бэлдыт заншал[] тэдэ!

Эстафетын урилда[] тус бүри 200-һаа [] зайтай байха. Бүх[] 2675 метр утатай [] урилдаха болоно.

Заншалта эстафе[] дань болодог лэ газ[] ведүүдэй талмай дээ[] хэ, түгэсэхэ.

Редактор
Ц. Ц. Ц[]

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО
ХИЛЫН САаНАҺАА

Сири—нефтиин экспортер

ДАМАСК. (ТАСС). Сириин түрүүшын нефть энэ ороной Тартус гэжэ Дундада далайдахи портдо хариин гүрэнүүдтэ худалдахын тула нефтепроводоор урадхуулагдаба гэжэ Сириин Араб Республикын министрнүүдэй совет соносхобо. Араб оронуудай дундаһаа бултанһаань түрүүн Сири болбол өөрынгөө нефтяной баялигые ашаглажа эхилһэн байба. Хилын саанаһаа нефть худалдажа абадаг байһан аад, мүнөө болоходо өөрөө хариин гүрэнүүдтэ нефть худалдадаг орон болобо.

Нефтяной промышленностьяа байгуулхадань Сириин Араб Республикада Советскэ Союз болон хани харилсаата бусад оронууд ехэ туһаламжа үзүүлээ һэн.

Хитадта боложо байһан үйлэ хэрэгүүд тухай

Аньхуэй провинцида революционно комитет гэдэгэй байгуулагдаһан тухай Хитадай хэблэл һүүлэй үдэрнүүдтэ ехээр бэшэнэ, энэ ушар «Мао Цзэ-дунай толотомо үзэл бодолой агуухэ илалта болоно» гэжэ харуулхые оролдоно. Аньхуэйдэ Мао Цзэ-дунай тала баригшадай ба тэрээндэ эсэргүүсэгшэдэй хоорондо зэбсэгтэ шанга тулалдаанuудай болоһон тухай, тэрэшэлэн «эсэргүүсэгшэд ба хуули сахидаггүйшүүлтэй» тэмсэл хэхэдэнь сэрэгэй частьнуудта туһаламжа үзүүлхэ аргатай байхынь тулада цзаофанинуудай найдамтай отрядуудта буу зэбсэгүүдэй үгтэһэн тухай мэдээсэлнүүд энэ провинцида комитедэй байгуулагдахын урда тээ гунхаглагдаһан байха юм.

Пекинэй хэблэл хадаа Аньхуэйдэ болоһон ушарнууд тухай дэлгэрэнгыгээр мэдээсэхэдээ, «революционно комитедэй» байгуулагдаха үедэ зэбсэгтэ тэмсэл болоһон байгаа гэжэ үнэндөө мэдэрнэ. Аньхуэй провинцида болоһон «шэрүүн шанга тулалдаануудай» үедэ арадай сүлөөрэлгын армиин олон командирнууд ба сэрэгшэд агуухэ габьяа гаргаа» гээд маоистска бүлэгэй гол орган болохо «Жэньминь жибао» газетэ бэшэнэ.

«Агуухэ залуурлшын шэнэ злабаринууд» тус темэдэ зорюулагдаһан дэлгэрэнгы статьянууд соо эшэ татагдана, «соёлой хубисхалай ангиин шэнжэтэй байһые элирхэйлнэ» гэһэн хэбэртэйгээр бэшэгдэнэ. Мао Цзэ-дунай энэ заабариин ёһоор, «соёлой хубисхал» Хитадта мүнөө үедэ боложо байһан политическэ революци мүн, энэ хадаа гоминдановска хархис этэгээдүүдтэй болон буржуазида эсэргүүгээр пролетариадай хэһэн ангиин тэмсэл гэһэн хэбэртэйгээр харуулагдана. Хитадтахи «соёлой хубисхал» соёл культуратай ямаршье холбоогүй, харин засагай түлөө политическэ тэмсэл болоно гэжэ Маогай һаянын мэдэрэлгэһээ бэшэ, харин анха эхилхэһээ хойшо эли болоһон байна бшуу. Энэ тэмсэлэй «ангиин шэнжэ» тухай хэлэхэ болоо һаа, тэрэнь тад ондоо байха юм. Хитадай хүдэлмэришэн ангиин манлай—Коммунис партида эсэргүүгээр, КПК-гай VIII съездын шиидхэбэринүүд соо тодорхойлогдоһон хараа шугамда эсэргүүгээр Мао Цзэ-дунай жэжэ буржуазна националис бүлэглэл тэмсэл хэнэ. Маогай бүлэг профсоюзуудые, хүдэлмэришэнэй бусад организацинуудые намнан тараагаад, мүнөө армида түшэглэһэн «революционно комитедүүд» мэтын өөрынгөө шэнэ засагые байгуулжа, арадай-демократическа байгуулалтые сэрэгэй-хойрог хатуу диктатураар һэлгэхые һэдэнэ.

Маогай шэнэ заабариин ёһоор, Хитадай газетэнүүд ба радио партийна, гүрэнэй органуудһаа гаргагдаһан гү, али муушалагдаһан хүтэлбэрилэгшэдые «ангиин дайсад», «гоминдановска урбагшад» гэжэ мүнөө ехэ оролдосотойгоор нэрлэдэг байха юм. Теэд эдэ хүнүүдынь гоминдановска бүлэгые һамна бута сохилгодо ехэ габьяатай байһан хүнүүд юм. Маоистнуудай уршагта политикада дурагүйлхэгшэдыел «ангиин дайсад» гэжэ Хитадай хэблэлдэ мэдээсэгдэдэг бэйһаниинь ойлгожо ядахаар бэшэ. Эгээн лэ һүүлшын жэшээ абажа үзэхэдэ, Ляонин провинциин коммунануудай нэгэнэй саг зуурын комитедэй түрүүлэгшын орлогшын статьяе «Гуанмин жибао» газетэ апрелиин 22-то толилоо. «Зарим коммунануудта «ангиин дайсад доботолго хэжэ ороо» гээд энэ статья соо бэшэгдэһэн байна. Эдэ «ангиин дайсад» юу хэнэб? Харин тэдэнэр «үйлэдбэриие һэргээн заһахын тулада бүхы хүсэеэ зорюулая» гэһэн эрилтэнүүдые хэнэ. «Революци хээбди гэжэ жэл үлүүтэй сагаа һамшаабди, хүдэлмэрилжэ орохо саг тулаа» гээд тэдэнэр мэдүүлдэг байна.

Пекинһээ абтаһан һүүлшын мэдээсэлнүүдэй ёһоор, Хитадта сүүдлэлгэ хэхэ баһа нэгэ шэнэ үүргэ армида даалгагдаа.

Гүрэнэй аюулгүйн хэрэгүүдэй талаар Мао Цзэ-дунай туһалагша Се Фу-чжи хадаа табан хүнһөө бүридэһэн сэрэгэй комитет арадай верховно сүүдые хүтэлбэрилдэг болохонь гээд соносхоо. Сүүдлэлгые юрэнхыгөөр хүтэлбэрилхэһөө гадна, Маогай бүлэгтэ харша этэгээдүүдһээ сүүдэй аппарадые сэбэрлэхэ үүргэ тус комитедтэ даалгагданхай.

(ТАСС).

Польшодо ехэ халуун болоно

ВАРШАВА. (ТАСС). Польшын бүхы районуудта угаа ехэ халуун боложо байна. Хаа хаанагүй: Бугһаа Одер хүрэтэр, Татрнуудһаа Балтика хүрэтэр һүүдэр газарнуудта термометр Цельсээр 30—40 градусые харуулна. Апрельдэ иимэ халуун үдэрнүүд имагтал 1922, 1934, 1950 онуудта болоһон юм гэжэ Польшын метеорологууд бэшэһэн байна. Ороной олон райондо черешни ба яблони сэсэглээ.

Президент Людвик Свободын хэлэһэн үгэ

ПРАГА. (ТАСС). ЧССР-эй президент Людвик Свобода Братиславын ажалшадай митинг дээрэ апрелиин 22-то үгэ хэлээ гээд ЧТК агентство дамжуулна.

Манай республика хоёр тэгшэ эрхэтэ арадай—чехүүд ба словагуудтай ниитын гүрэн болоно гээд Л. Свобода хэлээ. Социалис общественэ хүгжөөхын, манай арадай нэгэдэлые бэхижүүлхын тулада гүрэнэй ёһо гуримда горитой хубилалтануудые оруулжа, чехүүд ба словагуудай хоорондохи харилсаае гуримшуулха, социалис федеративна байгуулалтын гол ёһонуудта үндэһэлэн манай ниитын гүрэниие байгуулха шухала.

Гүрэниие саашадань хүгжөөхэ хараа зам нээжэ үгэһэн, хэдэ хэдэн тодорхой зорилгонуудые маанадай үмэнэ табиһан ябуулга хэхэ программа КПЧ-гэй ЦК-гай апрелиин пленум дээрэ баталан абтаа һэн гээд ЧССР-эй президент саашань хэлээ.

Гадаадынгаа политикые бэелүүлхэдээ, Чехословаки Советскэ Союзтай үнэн зүрхэнэй хани барисаатай, холбоотой байха хараа бодол урда мэтэ саашадаашье баримталха гээд Л. Свобода онсолон тэмдэглэһэн байна. Энэ хани барисаан ба холбоон хадаа фашизмда эсэргүү хамтын тэмсэл хэхэ талаар 1943 ондо баталагдаһан договорто, дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ совет арадай гаргаһан баатаршалгатай холбоотой байһан баримтада түшэглэнэ.

Республикые сүлөөлхэдөө бидэнэр Советскэ Союзтай үрэ ехэтэй, али бүхы талын харилсаа холбоо үргэнөөр тогтооһон байгаабди. Энэ хани барисаан ба харилсаа холбоон тухай бидэнэр омогорхолтойгоор мэдүүлнэбди, тэдэниие саашадань гүнзэгырүүлхэбди. Тиихэтэй нэгэн хамта бусад социалис оронуудтай хани ёһоной холбоо барисаа бидэнэр хүгжөөхэбди гээд Л. Свобода хэлээ.

Американ командованиин түсэбүүдые буруушаалга

ТОКИО. (ТАСС). Японой Ниидзима болон Сикинэдзима аралнуудай хүн зоной делегаци апрелиин 23-да Токиодо ерэжэ, Ниидзима арал дээрэ американ сэрэгэй полигон байгуулгагүй тухай правительствада эрилтэ хээ.

«Бомбо хаяха ба залан шэглүүлэгдэдэг һомонуудаар буудаха полигониие» Японой национальна обороной управлениин зүбшөөлөөр Ниидзима арал дээрэ байгуулха гэжэ Японто-хи американ сэрэгэй командованиин зохёожо байһан түсэбүүдые Токиоһоо урагшаа 163 километртэ Номгон далай соохи эдэ аралнуудай 5 мянган тоото хүн зон буруушаана.

«Чилиин арад Вьетнамда талархана!», «Американ ээрхэг түримхэйшүүлые Вьетнам илаха!», «Вьетнамда амгалан байдал хангаха!» гэһэн уряануудтайгаар чилиинхид городууд болон тосхонуудайнгаа үйлсэнүүдээр гаража, Вьетнамай баатарлиг арадтай һанал нэгэдэжэ байһанаа харуулна, Зүүн-Урда Азида американ империализмын хэжэ байһан ээрхэг түримхэй ябуулгые буруушаана. Зураг дээрэ: Сантьягода болоһон демонстрацида хабаадагшад.

ТАСС-ай фотохронико.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Хүдөөгэй барилга» гэһэн түрүү бэшэг. «Майн урда тээхи вахта дээрэ» гэһэн гаршаг доро информацинууд. ТАСС-ай шухала мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Паэтийна ажабайдал» гэһэн гаршаг доро В. Орловой статья. «Ажалай гвардеецүүд» тэһэн Л. Слюнкинагай корреспонденци. Арадай хиналтын комитедтэ. Түрэл орон лоторнай.

Гурбадахи хуудаһанда: Л. Линховоиной замай тэмдэглэлнүүд. Дэлхэйн һонин.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: Л. Линховоиной замай тэмдэглэлнүүдэй түгэсхэл. Спортын һонин. Нютаг нютагай һонин.

Манай адрес, телефо[ны]

г. УЛАН-УДЭ. ул. Ленина, 35. Телефоны: редак[тора] приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. ре[дактора] 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секрет[аря] отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйс[тва] 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышл[енности] строительства — 61-35, советского строительства и б[ыта] культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 6[] формации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, [] бюро 57-63 фотолаборатория — 33-61.

Гор. Улан-Удэ, типография Управления по печати [при Сове]те Министров БурАССР.

Н-01512.

Зак. №[]